

Euroregion Silesia a jeho přínos pro rozvoj česko-polské přeshraniční spolupráce

Bc. Olga Sobotková

Diplomová práce
2011

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE (PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Bc. Olga SOBOTKOVÁ
Osobní číslo: M090807
Studijní program: N 6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: Veřejná správa a regionální rozvoj

Téma práce: Euroregion Silesia a jeho přínos pro rozvoj
česko-polské přeshraniční spolupráce

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- Definujte základní pojmy regionálního rozvoje a přístupy k jeho rozvoji.
- Objasněte teorii přeshraniční spolupráce.

II. Praktická část

- Představte Euroregion Silesia jako přeshraniční strukturu a definujte jeho roli v oblasti přeshraniční spolupráce.
- Vymezte Euroregion Silesia z geografického pohledu.
- Zpracujte SWOT analýzu Euroregionu Silesia z pohledu Operačního programu přeshraniční spolupráce ČR – PR.
- Vypracujte návrh na zlepšení česko-polské přeshraniční spolupráce v Euroregionu Silesia.

Závěr

Rozsah diplomové práce: cca 70
Rozsah příloh:
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

- [1] BORÁK, M. Opolské a opavské Slezsko ve směru evropských standardů : společenská aktivita obyvatel příhraničí. 1. vyd. Opava : Slezská univerzita v Opavě, 2003. 219 s. ISBN 80-7248-227-0.
[2] CHOVANČÍK, M., DOČKAL, V. Přeshraniční spolupráce na východních hranicích České republiky : růžový obláček a hrana reality. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 2005. 140 s. ISBN 80-210-3751-2.
[3] WOKOUN, R. a kol. Regionální rozvoj : východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie programování. 1. vyd. Praha: Linde, 2008. 475 s. ISBN 978-80-7201-699-0.

Vedoucí diplomové práce: Ing. Pavel Grebeníček
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
Datum zadání diplomové práce: 20. června 2011
Termín odevzdání diplomové práce: 15. srpna 2011

Ve Zlíně dne 20. června 2011

prof. Dr. Ing. Dráhošmila Pavelková
děkanka

RNDr. Oldřich Hájek, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹;
- diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí:
 - bez omezení;
 - pouze prezenčně v rámci Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²;
- podle § 60³ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla § 12 odst. 4 autorského zákona;

¹ zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

² zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

³ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvo-

- podle § 60⁴ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo –diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že:

- jsem diplomovou práci zpracoval/a samostatně a použité informační zdroje jsem citoval/a;
- odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 15. 8. 2011

.....

du, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

⁴ zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výtěžku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídí k výši výtěžku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Práce se zabývá přeshraniční spoluprací na česko-polské hranici, a to konkrétně na území Euroregionu Silesia. Cílem práce je poskytnout ucelený pohled na přeshraniční spolupráci a Euroregion Silesia. První část práce je zaměřena na popis teoretických východisek přeshraniční spolupráce euroregionů v dimenzích Evropské unie a vymezení základních pojmů regionálního rozvoje a přeshraniční spolupráce. Druhá část popisuje úkoly, činnost, právní postavení a vazby Euroregionu Silesia na ostatní subjekty. Součástí druhé části práce je zpracovaná SWOT analýza. Na základě provedené analýzy, jsou zpracovány návrhy na zlepšení česko-polské přeshraniční spolupráce na území Euroregionu Silesia.

Klíčová slova:

Přeshraniční spolupráce, euroregiony, Euroregion Silesia, Slezsko, Evropská unie, Evropské seskupení územní spolupráce.

ABSTRACT

This work deals with cross-border cooperation on the Czech-Polish border, and specifically in the territory of the Euroregion Silesia. The first part of my work is focused on the description of the theoretical basis of the cross-border cooperation in European Union and on with defining the basic concepts of regional development and cross-border cooperation. In the second part of my work, there is the description of tasks, activities, legal status and links to other entities. The component of the second part of this work is SWOT analysis. On the basis of executed this analysis, there are processed suggestions to improve Czech-Polish cross-border cooperation in the territory of the Euroregion Silesia.

Keywords:

Cross-border cooperation, Euroregions, Euroregion Silesia, Silesia, European Union, European grouping of territorial cooperation.

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu diplomové práce, ing. Pavlovi Grebeníčkoví za cenné rady a připomínky při tvorbě této práce.

Dále bych chtěla poděkovat tajemnici české části Euroregionu Silesia, ing. Janě Novotné Galuszkové za poskytnuté informace, rady a další podněty, které mi při zpracování práce velice pomohly.

OBSAH

ÚVOD.....	11
I TEORETICKÁ ČÁST	13
1 DEFINICE ZÁKLADNÍCH POJMŮ REGIONÁLNÍHO ROZVOJE A PŘÍSTUPY K JEHO ROZVOJI.....	14
1.1 REGIONÁLNÍ POLITIKA	14
1.2 CÍLE REGIONÁLNÍ POLITIKY PRO PROGRAMOVACÍ OBDOBÍ 2007 – 2013	16
1.2.1 Konvergence	16
1.2.2 Konkurenceschopnost a zaměstnanost.....	17
1.2.3 Evropská územní spolupráce.....	17
1.3 FINANCOVÁNÍ REGIONÁLNÍ POLITIKY	17
1.3.1 Evropský fond pro regionální rozvoj	19
1.3.2 Evropský sociální fond.....	19
1.3.3 Fond soudržnosti	19
1.4 NÁSTROJE REGIONÁLNÍ POLITIKY	21
1.5 REGIONÁLNÍ INTEGRACE	22
1.6 REGIONÁLNÍ POLITIKA V ČR	23
1.6.1 Legislativa a koncepční dokumenty regionálního rozvoje v ČR	24
1.6.2 Aktéři regionálního rozvoje v ČR.....	25
1.6.3 Územní členění ČR pro potřeby regionálního rozvoje	26
2 TEORETICKÉ PŘÍSTUPY K ROZVOJI PŘÍHRANIČNÍCH REGIONŮ	30
2.1 OBECNÉ PŘÍSTUPY K REGIONÁLNÍMU ROZVOJI	30
2.1.1 Příhraničí regiony.....	31
2.2 VÝZNAM TEORETICKÝCH PŘÍSTUPŮ V ROZVOJI PŘÍHRANIČNÍCH REGIONŮ.....	34
2.3 SOUČASNOST V OBLASTI TEORIÍ REGIONÁLNÍHO ROZVOJE	37
3 TEORIE PŘESHraniČNÍ SPOLUPRÁCE.....	38
3.1 PŘESHraniČNÍ SPOLUPRÁCE	38
3.2 DEFINICE PŘESHraniČNÍ SPOLUPRÁCE	39
3.3 VÝVOJ PŘESHraniČNÍ SPOLUPRÁCE	40
3.4 DŮVODY FUNGOVÁNÍ PŘESHraniČNÍ SPOLUPRÁCE	42
3.5 CÍLE PŘESHraniČNÍ SPOLUPRÁCE	43
3.6 FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ PŘESHraniČNÍ SPOLUPRÁCI.....	44
3.7 PŘESHraniČNÍ STRUKTURY A JEJICH FORMY	45
3.7.1 Rozdělení přeshraničních struktur	46

3.8	ZAKOTVENÍ PŘESHraniČNÍ SPOLUPRÁCE V MEZINÁRODNÍM POJETÍ	48
3.9	INSTITUCIONÁLNÍ ZABEZPEČENÍ REGIONÁLNÍ POLITIKY A PŘESHraniČNÍ SPOLUPRÁCE V EU	51
3.10	EUROREGION	52
3.10.1	Euroregiony v České republice	53
3.11	ASOCIACE EVROPSKÝCH HRANIČNÍCH REGIONŮ	55
II	PRAKTICKÁ ČÁST	56
4	EUROREGION SILESIA JAKO PŘESHraniČNÍ STRUKTURA	57
4.1	HISTORIE VZNIKU	58
4.2	PRÁVNÍ POSTAVENÍ EUROREGIONU SILESIA	60
4.2.1	Právní postavení v České republice	60
4.2.2	Právní postavení polské strany	60
4.2.3	Postavení euroregionu v Evropském seskupení pro územní spolupráci	61
4.3	ČINNOST EUROREGIONU SILESIA	63
4.3.1	Činnost Euroregionu Silesia v oblasti překračování česko-polské hranice	63
4.3.2	Činnost a role Euroregionu Silesia v programech přeshraniČní spolupráce	64
4.4	ORGANIZAČNÍ STRUKTURA EUROREGIONU SILESIA	67
4.4.1	Česká strana Euroregionu Silesia	67
4.4.2	Polská strana Euroregionu Silesia	68
4.4.3	Společné orgány Euroregionu Silesia	70
4.5	FINANCOVÁNÍ EUROREGIONU SILESIA	71
4.5.1	Členské příspěvky	72
4.5.2	Administrace správy fondu	72
4.6	ČLENSTVÍ V ČESKÉ ČÁSTI EUROREGIONU SILESIA	73
4.7	GEOGRAFICKÉ VYMEZENÍ EUROREGIONU SILESIA	74
4.7.1	Evropský pohled	74
4.7.2	Pohled na české a polské území Euroregionu Silesia	75
4.8	EUROREGION SILESIA – SOUČÁST EVROPSKÉHO SESKUPENÍ PRO ÚZEMNÍ SPOLUPRÁCI TRITIA	77
4.9	VAZBY EUROREGIONU SILESIA	79
4.9.1	Česko-polská mezivládní komise pro přeshraniČní spolupráci	79
4.9.2	Regio PAMINA	80
4.9.3	Asociace evropských hraniČních regionů AE BR	80
4.9.4	Konzultativní rada euroregionů visehradských zemí	81
5	SWOT ANALÝZA EUROREGIONU SILESIA Z POHLEDU OPERAČNÍHO PROGRAMU PŘESHraniČNÍ SPOLUPRÁCE ČR – PR	82

6	NÁVHHY NA ZLEPŠENÍ ČESKO-POLSKÉ SPOLUPRÁCE V EUROREGIONU SILESIA.....	86
6.1	SPOLUPRÁCE S OSTATNÍMI EUROREGIONY NA ČESKO-POLSKÉHO PŘÍHRANIČÍ	86
6.2	FOND MALÝCH PROJEKTŮ.....	87
6.3	PŘÍPRAVA PROGRAMU PŘESHRAŇIČNÍ SPOLUPRÁCE NA OBDOBÍ 2014 – 2020.....	89
6.4	ČLENSKÁ ZÁKLADNA EUROREGIONU SILESIA	89
6.5	ZALOŽENÍ ESÚS	90
6.6	NEEXISTENCE STRATEGICKÉHO DOKUMENTU ROZVOJE EUROREGIONU SILESIA.....	91
6.7	PERSONÁLNÍ A TECHNICKÉ ZÁZEMÍ ČESKÉHO SEKRETARIÁTU	92
6.8	SPRÁVA „FONDU MALÝCH PROJEKTŮ“ V NOVÉM PROGRAMU PŘESHRAŇIČNÍ SPOLUPRÁCE V LETECH 2014 – 2020	93
	ZÁVĚR.....	94
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	97
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	102
	SEZNAM OBRÁZKŮ	103
	SEZNAM TABULEK.....	104
	SEZNAM PŘÍLOH.....	105

ÚVOD

Přeshraniční spolupráce prošla v posledních letech, hlavně po změně politického režimu v roce 1989 a následném vstupu České republiky do Evropské unie v roce 2004, mnoha změnami. Silou rozvoje přeshraniční spolupráce se staly rozšiřující se možnosti podpory ze strany EU, ale byla to také vize a snaha lidí žijících v příhraničních oblastech o kontakt s lidmi na „druhé straně“ hranice. Snahou občanů žijících v příhraničí bylo a do budoucna doufám bude dále možné docílit propojení regionů, které spolu v minulosti spolupracovaly a fungovaly jako jeden celek.

Příhraniční regiony jsou ve srovnání s regiony nacházejícími se uvnitř státu v jisté nevýhodě, která je způsobena zejména okrajovou polohou ve státě. Tento problém je v rámci struktur Evropské unie příhraničním oblastem kompenzován přeshraniční spoluprací, která je v praxi realizována regionální politikou.

Pomocí regionální politiky dochází v rámci struktur EU k odstraňování geografických a příhraničních nevýhod regionů. Bariérový efekt státních hranic je snahou regionální politiky postupně odstraňován. Přeshraniční spolupráce je tedy velice významným prvkem ve sjednocování Evropy v rámci EU.

Zásadním impulsem pro rozvoj přeshraniční spolupráce v Evropě byl proces evropské integrace. Spolupráce mezi státy získala tendenci k supranacionálnímu uspořádání a postupně se vytvořilo vhodné prostředí pro přeshraniční spolupráci. Jev přeshraniční spolupráce v různých podobách měl vhodné prostředí a vytvořil tak prostor pro integraci států.

K cílům, které jsem si stanovila pro tvorbu práce, patří podat informace o základních pojmech regionálního rozvoje, uvést zásadní teorie regionálního rozvoje, které mají vliv na přeshraniční spolupráci, a v neposlední řadě objasnit teorii přeshraniční spolupráce.

Cílem praktické části mé práce je především zhodnotit přínos Euroregionu Silesia pro život v příhraničí a nalézt návrhy řešení, které by mohly do budoucna česko-polskou přeshraniční spolupráci na daném území zlepšit.

Strukturu, jakou je Euroregion Silesia považuji za vhodný prostředek pro navázání styků s lidmi žijícími za hranicí. Ta zde v minulosti nebyla a do následujících let by se mohla stát nežádoucí.

Téma problematiky přeshraniční spolupráce je podle mého názoru velmi aktuální, a to z více důvodů. Jde o současné plánování dlouhodobého finančního rámce EU do roku 2020. Aktuálnost tématu spatřuji také v možnosti euroregionů vytvářet Evropská seskupení územní spolupráce, kterážto by mohla do budoucna zvýšit prestiž a výrazně zlepšit postavení euroregionů v rámci státu a také struktur EU.

Práce je rozdělena na dvě hlavní části. První částí je část teoretická, ve které budou vysvětleny základní pojmy regionálního rozvoje, teorie regionálního rozvoje. Dále se v této části zaměřím na objasnění teorie přeshraniční spolupráce.

Druhá část práce bude pojednávat o samotném Euroregionu Silesia, historii jeho vzniku, organizační struktuře, činnosti euroregionu. V neposlední řadě, na základě provedené SWOT analýzy, vypracuji návrhy na zlepšení česko-polské přeshraniční spolupráce v rámci Euroregionu Silesia.

Svou práci pro přehlednost rozdělím na kapitoly, které se budou dále dělit na podkapitoly. Ke zpracování práce použiji metody analýzy, syntézy a komparace. Jako zdroje pro zpracování této práce mi budou kromě odborné literatury sloužit také sekundární zdroje a dostupné internetové zdroje týkající se přeshraniční spolupráce.

Závěry, vycházející ze zpracování práce, budou stanoveny na základě vlastní analýzy provedené z dostupných dat.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 DEFINICE ZÁKLADNÍCH POJMŮ REGIONÁLNÍHO ROZVOJE A PŘÍSTUPY K JEHO ROZVOJI

1.1 Regionální politika

Regionální politika je druhou nejnákladnější politikou Evropské unie v rámci podpory a financování ze strany Evropské unie (dále také jen „EU“). Regionální politika (dále také jen „RP“) zaujímá v rámci EU významný úkol také v souvislosti s budováním jednotného vnitřního trhu. Součástí této politiky je kromě stírání rozdílů mezi regiony také podpora sociálních a hospodářských struktur.⁵

Koordinace politiky regionálního rozvoje na evropské úrovni vychází z cíle odstranění markantních rozdílů v ekonomické úrovni jednotlivých regionů členských států EU, což také Evropská komise považuje za jednu ze svých dlouhodobých priorit.⁶

Legislativní zakotvení RP nalezneme ve Smlouvě o fungování Evropské unie, která je známa spíše pod názvem „Lisabonská smlouva“, kde je v čl. 4 uvedeno: „*Sdílená pravomoc Unie a členských států se uplatňuje v těchto oblastech (...) c) hospodářská, sociální a územní soudržnost (...)*“. Ve své podstatě spočívá samotné provádění RP na členských státech. Lisabonská smlouva přidala ke stávajícím cílům také územní soudržnost.

Principem RP je přesouvání nebo také přerozdělování finančních prostředků z bohatých regionů EU do regionů chudších s cílem dosažení stejné úrovně ve všech oblastech. Co se týče příčin vzniku rozdílů, jsou různé. K nejvýznamnějším patří dlouhodobé znevýhodnění v důsledku polohy regionu, nebo strukturální a sociální změny. Ve svém důsledku se znevýhodnění projevuje ve vyšší nezaměstnanosti, nedostatečné infrastruktuře a možném sociálním úpadku.⁷

⁵ WOKOUN, René et al. *Regionální rozvoj : Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, strategie a programování*. Praha : Linde Praha, a.s., 2008. s. 340 .

⁶ DOČKAL, Vít et al. *Česká politika v Evropské unii : Evropský integrační proces a zájmy České republiky*. 1. vydání. Brno : Masarykova univerzita, 2006. s.27.

⁷ *Portál Evropské unie* [online]. 2007, 26.5.2011 [cit. 2011-06-14]. Regionální politika. Dostupné z WWW: <http://europa.eu/pol/reg/index_cs.htm>.

V souvislosti s budováním hospodářské a měnové unie v rámci struktur EU získává tato politika na důležitosti, a to s přihlédnutím k omezení členských států jakkoliv ovlivnit ekonomiku pomocí měnových kurzů a jiných nástrojů monetární politiky.

Vývoj RP datujeme od 70.let 20.století, kdy do Evropských společenství vstoupili Velká Británie, Dánsko a Irsko, přičemž se v době jejich vstupu jednalo o státy s méně rozvinutou ekonomikou nebo velkými regionálními disparitami.⁸

V roce 1972 byl na půdě Evropského společenství přijat dokument, který je pro RP podstatný v tom, že regionální politiku označil jako zásadní faktor posilování Společenství. Legislativně byl tento dokument přijat až v Jednotném evropském aktu v roce 1986, s platností od následujícího roku. Po přijetí Řecka, Španělska a Portugalska byl pro rozvoj RP významný fakt, že se oproti stávajícím státům Evropských společenství jednalo o státy zaostalejší.

Přijetím Maastrichtské smlouvy neboli Smlouvy o EU z roku 1993 byly pro RP zavedeny nové nástroje, a to finanční – Fond soudržnosti a instituce v podobě Výboru regionů.

⁸ NOVÁK, Ondřej; FRIČOVÁ, Vítězslava. *Euroskop : Věcně o Evropě* [online]. 2006 [cit. 2011-06-15]. Regionální politika. Dostupné z WWW: <<http://www.euroskop.cz/8948/sekce/regionalni-politika/>>.

1.2 Cíle regionální politiky pro programovací období 2007 – 2013

Protože se jedná o velice významnou politiku, byly pro nynější programovací období (2007 – 2013) stanoveny cíle RP, kterými jsou:

- Konvergence,
- Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost,
- Evropská územní spolupráce.

Souhrnně bývají cíle RP označovány jako politika soudržnosti.

1.2.1 Konvergence

Konvergence, neboli také sbližování, je pojem, který vystihuje podporu nejméně rozvinutých členských států, potažmo regionů těchto států. Kritériem je HDP na obyvatele nižší než 75% průměru EU.⁹ Cíl konvergence se týká regionů, které jsou členěny dle dělení NUTS, a to NUTS II.¹⁰

Jde o jednotky NUTS II, které jsou systémem správního členění v rámci regionální politiky EU, a dle tohoto členění se ČR dělí na 8 regionů soudržnosti¹¹, které pokrývají území ČR kromě hlavního města Prahy. Praha jako jediný region (nebo také území) převyšuje ekonomické ukazatele zbytku republiky.

Pro Prahu tedy nejsou určeny finanční prostředky z cíle Konvergence, ale pouze ze zbývajících cíle, tedy Regionální konkurenceschopnosti a zaměstnanosti (k čemuž slouží operační programy Praha Konkurenceschopnost a Praha Adaptabilita).¹²

⁹ Tyto hodnoty byly měřeny v letech 2000-2002.

¹⁰ NOVÁK, Ondřej; FRIČOVÁ, Vítězslava. *Euroskop : Věcně o Evropě* [online]. 2006 [cit. 2011-06-15]. Regionální politika. Dostupné z WWW: <<http://www.euroskop.cz/8948/sekce/regionalni-politika/>>.

¹¹ Jedná se o tyto regiony: Severozápad, Severovýchod, Jihovýchod, Jihozápad, Střední Čechy, Moravskoslezsko a Střední Morava. V příloze přikládám mapu rozdělení ČR dle systému NUTS II.

¹² *Fondy Evropské unie* [online]. 2007, 2011 [cit. 2011-06-01]. Regionální politika EU. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/Informace-o-fondech-EU/Regionalni-politika-EU>>.

1.2.2 Konkurenceschopnost a zaměstnanost

Konkurenceschopnost a zaměstnanost je cíl, jehož prostřednictvím má být dosaženo posílení konkurenceschopnosti, zaměstnanosti a vytváření nových pracovních míst, a to rozvojovými programy. Oproti cíli Konvergence mohou finanční prostředky z tohoto cíle čerpat také regiony, které mají HDP vyšší než 75% průměru EU, jak bylo uvedeno výše.

1.2.3 Evropská územní spolupráce

Tento cíl navazuje na předchozí období, a to na iniciativu INTERREG. Jeho funkce spočívá v regionálních projektech, především v podpoře regionálního rozvoje, mezinárodní spolupráci a výměně informací mezi jednotlivými regiony.

Pro čerpání prostředků z tohoto cíle jsou stanoveny podmínky týkající se hranice státu tak, aby mohly čerpat regiony, které se nacházejí ve vytyčené oblasti.

Nyní jsou na tento cíl regionální politiky poskytovány finanční prostředky z Evropského fondu regionálního rozvoje.

1.3 Financování regionální politiky

Rok 1988 byl klíčovým pro výši finančních prostředků, neboť Evropská rada zdvojnásobila rozpočet strukturálních fondů¹³. Financování RP se v průběhu času stále zvyšovalo, po summitu v Edinburghu v roce 1992 se rozpočet pro tuto oblast navýšil na třetinu celého rozpočtu Evropského společenství – celkově na 200 miliard ECU¹⁴. Podíl RP na celkové rozpočtu EU neustále roste – graf tohoto jevu je uveden v příloze.

Prostředky pro regionální politiku byly zvýšeny také v souvislosti s tzv. východním rozšířením v roce 2004, kdy do EU vstoupily státy s nižším HDP, než jaké bylo u stávajících členů (tzv. EU 15).

¹³ A to na 68 miliard ECU – ECU je „fiktivní“ měna používaná od 70.let 20.století pro bezhotovostní styk mezi státy Evropských společenství.

Prostředky tzv. předvstupního charakteru, se kterými jsme pracovali a využívali financí před vstupem do EU, jsou fondy PHARE, ISPA a SAPARD.

Pro potřeby regionální politiky bylo v letech 1999 – 2003 použito programu Phare CBC, který byl zaměřen na podporu velkých investičních projektů. V následujícím časovém období (2004 – 2006), kdy už ČR byla členem EU, ale čekalo se na počátek nového programovacího období, byl na podporu regionálního rozvoje určen program INTERREG IIIA.¹⁵

Financování RP je uskutečňováno v delším časovém období, a to v období sedmi let. Nyní probíhá programovací období pro léta 2007-2013. V tomto časovém úseku je na RP vyhrazeno 347, 410 mld. EUR z celého rozpočtu EU, což činí 35,7 % rozpočtu EU.¹⁶

Pro přerozdělování financí platí pravidla, která zaručují, aby se prostředky dostaly na správná místa. Nejdůležitějším kritériem je to, že pomoc je poskytována regionům s HDP nižším než 75% průměrného HDP v Evropské unii, přičemž pomoc je určena na zlepšení infrastruktury, rozvoj lidského a ekonomického potenciálu regionu.

V současném programovacím období 2007 – 2013 je podpora snižování rozdílů při provádění regionální politiky realizována ze tří zdrojů, kterými jsou:

- Evropský fond pro regionální rozvoj,
- Evropský sociální fond,
- Fond soudržnosti.¹⁷

¹⁵ WOKOUN, René et al. *Regionální rozvoj : Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, strategie a programování*. Praha : Linde Praha, a.s., 2008. s.340 - 353.

¹⁶ *Portál Evropské unie* [online]. 2007, 26.5.2011 [cit. 2011-06-14]. Regionální politika. Dostupné z WWW: <http://europa.eu/pol/reg/index_cs.htm>.

¹⁷ *Portál Evropské unie* [online]. 2007, 26.5.2011 [cit. 2011-06-14]. Regionální politika. Dostupné z WWW: <http://europa.eu/pol/reg/index_cs.htm>.

1.3.1 Evropský fond pro regionální rozvoj

Evropský fond pro regionální rozvoj (neboli také „ERDF“) je strukturálním fondem, který byl zřízen za účelem posilování hospodářské a sociální soudržnosti. Financování je prováděno dle příslušného nařízení EU o Evropském fondu pro regionální rozvoj a je uskutečňováno ve všech třech cílech RP. Rozsah pomoci upravuje článek 3 tohoto nařízení.¹⁸

1.3.2 Evropský sociální fond

Evropský sociální fond je fondem, který má za cíl zvýšení zaměstnanosti a rozšíření pracovních příležitostí prostřednictvím politik členských států, které mají dosáhnout vyšší zaměstnanosti a podpory znevýhodněných osob v zaměstnání. Stejně tak jako u ERDF je i v případě Evropského sociálního fondu rozsah pomoci zakotven v čl. 3 příslušného nařízení.¹⁹

1.3.3 Fond soudržnosti

Fond soudržnosti byl zřízen za účelem posílení hospodářské a sociální soudržnosti v zájmu podpory udržitelného rozvoje EU. Oblastmi pro podporu jsou zejména transevropské dopravní sítě a životní prostředí. Blíže jsou cíle a oblasti podpory uvedeny v kompetentním nařízení.²⁰

¹⁸ Evropská unie. Nařízení Evropského parlamentu a Rady o Evropském fondu pro regionální rozvoj a o zrušení nařízení ES. In *Věstník EU*. 2006, 1080, s. 1-11. Dostupný také z WWW: <http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2007/feder/ce_1080%282006%29_cs.pdf>.

¹⁹ Evropská unie. Nařízení Evropského parlamentu a Rady o Evropském sociálním fondu a o zrušení nařízení ES. In *Věstník EU*. 2006, 1081, s. 1-7. Dostupný také z WWW: <http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2007/fse/ce_1081%282006%29_cs.pdf>.

²⁰ Evropská unie. Nařízení Evropského parlamentu a Rady o Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení ES. In *Věstník EU*. 2006, 1084, s. 1-3. Dostupný také z WWW: <http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2007/cohesion/ce_1084%282006%29_cs.pdf>.

Pro přehlednost toho, z jakých finančních prostředků jsou čerpány finance jednotlivých cílů RP pro programovací období 2007-2013, uvádím tabulku:

Tabulka č. 1: Financování jednotlivých cílů 2007 - 2013

Cíle 2007-2013	Fondy 2007-2013
Konvergence	Evropský fond regionálního rozvoje Evropský sociální fond Fond soudržnosti
Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost	Evropský fond regionálního rozvoje Evropský sociální fond
Evropská územní spolupráce	Evropský fond regionálního rozvoje

Zdroj: <http://www.euroskop.cz/8948/sekce/regionalni-politika/>

1.4 Nástroje regionální politiky

Obecně za nástroje můžeme označit prostředky a metody, jimiž se provádí daná politika. Jsou to pomůcky k podpoře nebo výkonu určité činnosti. V rámci regionálního rozvoje můžeme o nástrojích říci, že se jedná o: „*prostředky, které napomáhají k dosažení rozvojových cílů daného území.*“²¹

Nástroje regionální politiky můžeme dělit různě dle mnoha autorů. Pro svou práci jsem vybrala rozdělení dle R. Wokouna, který na základě provedeného výzkumu nástroje dělí na finanční a nefinanční.

Finanční nástroje:

- neinvestiční a investiční pobídky (např. dotace, granty, úvěry),
- kapitálové podílňictví,
- daňová zvýhodnění,
- rozpočtová zvýhodnění (dotace).

Nefinanční nástroje:

- administrativní nástroje,
- institucionální nástroje (např. strategické plánování, instituce),
- věcné a jiné nefinanční nástroje.

Vhodnost volby nástrojů je pro dosahování stanovených cílů podstatná a pro budoucí rozvoj velice důležitá. Pro každou úroveň regionálního rozvoje je podle mého názoru vhodnější jiná volba a skladba nástrojů. Při výběru nástrojů je zapotřebí přihlídnout také k jeho příslušným specifikům.

²¹ *Metodická podpora regionálního rozvoje* [online]. 2008 [cit. 2011-06-11]. Nástroje regionální politiky. Dostupné z WWW: <<http://www.regionálnírozvoj.cz/index.php/nastroje-regionální-politiky.html>>.

1.5 Regionální integrace

Obecnou definici regionální integrace uvádí W. Matli jako: *“(...) dobrovolné propojení ekonomických domén dvou či více nezávislých států, a to do takové míry, že kontrola klíčových oblastí vnitrostátní regulace je posunuta na supranacionální úroveň.”*²²

Co se týče pojetí regionální integrace příhraničních oblastí, musela být výše uvedená definice pozměněna a lze ji chápat takto: *„Regionální integraci této formy lze definovat jako dobrovolné propojení socio-ekonomických, kulturních a jiných domén dvou či více relativně nezávislých celků, a to do takové míry, že kontrola klíčových oblastí vnitřní regulace těchto celků je posunuta na supranacionální úroveň.”*²³

České pohraničí: *„nenese známky hlubší fragmentace (...) svár mezi integrací a fragmentací asi nebude mít v pohraničí ČR závažný charakter (...) pasivní aspekt integrace v pohraničních regionech nebude zřejmě nijak problematický ve svých faktických projevech.”*²⁴

Jak uvádí V. Dočkal, na základě uvedených definic lze vyvodit mikro- a mikroúrovně regionální integrace. V případě „makroúrovně“ se jedná o integraci národních států, jejíž projevem je kromě vytváření struktur Evropské unie také jiné mezinárodní integrační uskupení, jakými jsou např. ASEAN, MERCOSUR nebo NAFTA.²⁵

²² MATTLI, Walter. *The logic of regional integration : Europe and beyond*. Cambridge : Cambridge University Press, 1999. s. 41.

²³ DOČKAL, Vít. Ústřední pojmy regionální politiky EU : Příspěvek ke studiu euroregionalismu. In *Středoevropské politické studie* [online]. Brno : Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity, 2004 [cit. 2011-01-25]. Dostupné z WWW: <<http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=192>>.

²⁴ JEŘÁBEK, Milan; DOKOUPIL, Jaroslav; HAVLÍČEK, Tomáš a kol. *České pohraničí : Bariéra nebo prostor zprostředkování?* . 1.vydání. Praha : Academia, 2004. s. 90.

²⁵ DOČKAL, Vít. Ústřední pojmy regionální politiky EU : Příspěvek ke studiu euroregionalismu. In *Středoevropské politické studie* [online]. Brno : Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity, 2004 [cit. 2011-01-25]. Dostupné z WWW: <<http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=192>>.

1.6 Regionální politika v ČR

Samostatnost českého národa se datuje od roku 1918, kdy po 1. světové válce odtržením od Rakousko – Uherského císařství vznikla Československá republika. K Československu patřila v té době i Podkarpatská Rus. V souvislosti s regionální politikou můžeme říci, že v tomto období v Československu panovaly extrémní regionální rozdíly. Na jedné straně stojí hospodářsky silné Čechy a Morava, na druhé straně pak sociálně a ekonomicky slabé Slovensko a Podkarpatská Rus, která patřila mezi nejzaostalejší regiony Evropy vůbec.

V období 80. – 90. let 20. století území nynější České republiky patřilo k zemím, ve kterých byly meziregionální rozdíly zanedbatelné. To souviselo s centrálně řízenou ekonomikou. Od změny režimu a následného vzniku samostatné České republiky se začaly regionální rozdíly zvyšovat. To se projevilo na růstu nezaměstnanosti určitých profesí, který byl doprovázen rozdíly v míře nezaměstnanosti v daných regionech.²⁶

Od počátečních ambicí vstupu ČR do EU se regionální politice věnuje stále větší zájem. Regionální politikou se dle V. Žítka rozumí: „*koncepční činnost státu, regionálních a místních orgánů zaměřená na podporu rozvojových aktivit v jednotlivých regionech a na předcházení či zmírňování negativních důsledků územně nerovnoměrného rozvoje*“.²⁷

V České republice je regionální politika prováděna vládou, a to jak politikami, ve kterých je přítomen regionální aspekt, tak i nepřímo prostřednictvím jiných politik s cílem regionálního rozvoje. Mezi nepřímé politiky řadíme politiku monetární, fiskální a různé odvětvové politiky.

²⁶ BLAŽEK, Jiří; UHLÍŘ, David. *Teorie regionálního rozvoje : nástin, kritika, klasifikace*. 1.vydání. Praha : Karolinum, 2002. s. 10.

²⁷ ŽÍTEK, Vladimír. *Regionální ekonomie a politika*. 1.vyd. Brno : Masarykova univerzita, 2002. s 63.

Zaměření RP v České republice je zejména na:

- Podporu rozvoje předem vymezených regionů – strukturálně postižených, hospodářsky slabých a dalších se specifickými problémy;
- Koordinaci aktivit ústředních orgánů s výrazným regionálním dopadem na celou ČR.²⁸

1.6.1 Legislativa a koncepční dokumenty regionálního rozvoje v ČR

V České republice patří mezi základní legislativu přeshraniční spolupráce čl. 99 Ústavy České republiky²⁹, dále pak ústavní zákon o vytvoření vyšších územně samosprávných celků (zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územně samosprávných celků, ve znění pozdějších předpisů), k základní legislativě patří také zákon o obcích a zákon o krajích.³⁰

Právní normou, která tvoří stěžejní pilíř pro regionální politiku, je zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon kromě jiného specifikuje institucionální zabezpečení regionálního rozvoje a také základní pojmy regionálního rozvoje.

Pro provádění politiky regionálního rozvoje EU bylo nutno vypracovat koncepční dokumenty pro možné využití prostředků z fondů EU, mezi tyto dokumenty jsou řazeny:

- Strategické obecné zásady EU – rámcový strategický dokument pro politiku soudržnosti;
- Národní rozvojový plán – hlavní dokument pro vyjednávání podpory ČR;
- Národní strategický referenční rámec – rámcová strategie na úrovni státu, základ pro sektorové a regionální operační programy, předmět vyjednávání s Komisí.³¹

²⁸ JEŘÁBEK, Milan; DOKOUPIL, Jaroslav; HAVLÍČEK, Tomáš a kol. *České pohraničí : Bariéra nebo prostor zprostředkování?* . 1.vydání. Praha : Academia, 2004. s. 100.

²⁹ Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR, ve znění pozdějších předpisů.

³⁰ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů; zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů.

³¹ WOKOUN, René et al. *Regionální rozvoj : Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, strategie a programování*. Praha : Linde Praha, a.s., 2008. s. 375.

1.6.2 Aktéři regionálního rozvoje v ČR

Co se týče institucionálního zabezpečení regionálního rozvoje, hovoříme o zabezpečení regionálního rozvoje na ústřední úrovni od přijetí zákona č. 272/1996 Sb., o vytvoření ministerstva pro místní rozvoj, kterým se mění zákon č. 2/1969 Sb., kompetenční zákon, ve znění pozdějších předpisů. Tímto předpisem byl svěřen výkon státní správy v oblasti regionálního rozvoje Ministerstvu pro místní rozvoj.

Protože v době vytvoření Ministerstva pro místní rozvoj nebyla zakotvena definice regionálního rozvoje a neexistoval odpovídající předpis, byl přijat dokument nazvaný Zásady regionální politiky ČR.³² V tomto dokumentu byla regionální politika zakotvena ve dvou úrovních, a to úrovni národní a regionální, kterou měly vykonávat vyšší územně samosprávné celky.

Dle uvedené právní úpravy můžeme aktéry regionální politiky v ČR rozdělit na několik úrovní: úroveň státní, krajská, obecní a mikroregionální.

Státní úroveň je zastoupena Ministerstvem pro místní rozvoj, ostatními ministerstvy, Svazem měst a obcí a také celostátními zájmovými uskupeními, kterými jsou např. Hospodářská komora ČR. Krajská úroveň je představována samotným vyšším územně samosprávným celkem, územními orgány státní správy, svazky obcí daného kraje a místními akčními skupinami. Co se týče místní úrovně, řadíme do ní kromě obcí také obcemi zřizované organizace a zájmová sdružení. Aktéry mikroregionální úrovně jsou obce, místní akční skupiny a management svazku obcí.³³

V tomto dělení je podstatné, aby na vyšších úrovních byly zastoupeny jednotlivé typy uvedených aktérů, a to proto, že tento systém vychází z principu skladebnosti, který se vyznačuje tím, že účinně spolupracovat je možné pouze s určitým počtem účastníků.

³² Zásady regionální politiky ČR byly přijaty jako usnesení vlády č. 235/1998.

³³ *Metodická podpora regionálního rozvoje* [online]. 2008 [cit. 2011-05-16]. Aktéři regionální politiky. Dostupné z WWW: <<http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/akteri-regionalni-politiky.html>>.

1.6.3 Územní členění ČR pro potřeby regionálního rozvoje

Dle platné právní úpravy ČR se pro potřeby regionálního rozvoje a příslušné politiky Česká republika administrativně člení na vyšší územně samosprávné celky (neboli také kraje) a evropské statistické jednotky NUTS.³⁴

Členění ČR na kraje je zakotveno v Ústavě ČR a bylo provedeno ústavním zákonem č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků. Vytvoření struktury krajů datujeme k 1.1.2000. Na základě příslušného právního předpisu týkajícího se vyšších samosprávných celků, a to čl. 1 ústavního zákona o vytvoření vyšších územních samosprávných celků, se ČR skládá ze 14 krajů, kterými jsou kraje:

- Hlavní město Praha, kraj vymezený územím hl. města Prahy,
- Středočeský kraj se sídlem v Praze (okresy: Benešov, Beroun, Kladno, Kolín, Kutná Hora, Mělník, Mladá Boleslav, Nymburk, Praha – západ, Příbram a Rakovník),
- Jihočeský se sídlem v Českých Budějovicích (okresy: České Budějovice, Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Písek, Prachatice, Strakonice, Tábor)
- Plzeňský se sídlem v Plzni (okresy: Domažlice, Klatovy, Plzeň – město, Plzeň – Jih, Plzeň – sever, Rokycany a Tachov),
- Karlovarský se sídlem v Karlových Varech (okresy: Cheb, Karlovy Vary, Sokolov),
- Ústecký se sídlem v Ústí nad Labem (okresy: Děčín, Chomutov, Litoměřice, Louny, Most, Teplice a Ústí nad Labem),
- Liberecký se sídlem v Liberci (okresy: Česká Lípa, Jablonec nad Nisou, Liberec a Semily),
- Královéhradecký se sídlem v Hradci Králové (okresy: Hradec Králové, Jičín, Náchod, Rychnov nad Kněžnou, Trutnov),

³⁴WOKOUN, René et al. *Regionální rozvoj : Výhodiska regionálního rozvoje, regionální politika, strategie a programování*. Praha : Linde Praha, a.s., 2008. s. 398.

- Pardubický se sídlem v Pardubicích (okresy: Chrudim, Pardubice, Svitavy a Ústí nad Orlicí),
- Vysočina se sídlem v Jihlavě (okresy: Havlíčkův Brod, Jihlava, Pelhřimov, Třebíč, Žďár nad Sázavou),
- Jihomoravský se sídlem v Brně (okresy: Blansko, Brno – město, Brno – venkov, Břeclav, Hodonín, Vyškov, Znojmo),
- Olomoucký se sídlem v Olomouci (okresy: Jeseník, Olomouc, Prostějov, Přerov, Šumperk),
- Moravskoslezský se sídlem v Ostravě (okresy: Bruntál, Frýdek – Místek, Karviná, Nový Jičín, Opava a Ostrava – město),
- Zlínský se sídlem ve Zlíně (okresy: Kroměříž, Uherské Hradiště, Vsetín a Zlín).

Faktem proti zavedení krajů jako samostatných správních jednotek ČR v roce 2000, kdy bylo více méně jisté, že ČR vstoupí do EU, protože již vedla jednání o přistoupení, je to, že: *„průměrná velikost těchto krajů je v porovnání s průměrem NUTS 2 za EU menší co do počtu obyvatel 2,5 krát, co do rozlohy 4 krát. Tyto kraje jsou proto zařazeny do úrovně NUTS III. Pro potřeby poskytování dat, zejména k čerpání Strukturálních fondů EU, je v tomto případě nutné vytvořit sdružené kraje, tzv. oblasti na úrovni NUTS II. Vytvoření této úrovně NUTS II v podmínkách ČR má ryze statistický charakter.“*³⁵

Otázkou tedy zůstává, proč nebyly v rámci vstupu ČR do EU vytvořeny takové územní jednotky, které by vyhovovaly statistickým potřebám EU. Vznikly by tak jednotné regiony a v praxi by nedocházelo k záměnám či zmatkům, do kterého regionu soudržnosti (jak bývají také jednotky NUTS 2 označovány) patří.

Pro statistické a administrativní potřeby EU a kvůli nejednotnosti správního členění členských států, byly členské státy orgány Evropské unie rozděleny dle kritéria počtu obyvatel na podobně velké regiony.

³⁵ *BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. 11.5.2009 [cit. 2011-06-23]. Nomenklatura územních statistických jednotek NUTS. Dostupné z WWW:

Podle počtu obyvatel dělíme státy na tři základní úrovně - NUTS³⁶. Pro zjednodušení uvádím počty obyvatel v tabulce:

Tabulka č. 2: Doporučené počty obyvatel v NUTS II

Úroveň	Doporučený min. počet obyvatel	Doporučený max. počet obyvatel
NUTS 1	3 000 000	7 000 000
NUTS 2	800 000	3 000 000
NUTS 3	150 000	800 000

Zdroj: <http://www.euroskop.cz/8642/sekce/system-spravniho-cleneni-v-ramci-regionalni-politiky-eu/>, úpravy autor

Zásady jednotné metodiky tvorby evropské klasifikace byly vydány formou nařízení, které je ze své právní povahy všeobecně závazné pro všechny členské státy EU.³⁷

Pro účely administrativních a statistických postupů se územní jednotky NUTS člení:

- územní jednotky NUTS 5 (LAU 2) – obce,
- územní jednotky NUTS 4 (LAU 3) – okresy,
- územní jednotky NUTS 3 – kraje,
- územní jednotky NUTS 2 – sdružené kraje,
- územní jednotka NUTS 1 – území celého státu.

V ČR členění území NUTS vstoupilo v platnost k 1.1.2000, a to opatřením Českého statistického úřadu zveřejněném v částce 33/1999 Sb. Aktualizace byla provedena k 1.5.2004 Sdělením č. 228/2004 Sb.

Po převedení do praxe je v ČR osm územních jednotek NUTS 2. ČR členění na jednotky NUTS využila již při čerpání z fondů předvstupní pomoci.³⁸

<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/rozvoj-regionu/nomenklatura-uzemnich-statistickych/1001179/6584/>
>

³⁶ Zkratka z francouzského La Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques.

Česká republika je v NUTS systému charakterizována označením CZ před zkratkou NUTS, jedná se tedy o jednotky: CZ – NUTS.

Jedná se o tyto jednotky:

- Praha (pouze území hl. města),
- Střední Čechy (Středočeský kraj),
- Jihozápad (území Jihočeského a Plzeňského kraje),
- Severozápad (Karlovarský a Ústecký kraj),
- Severovýchod (sdruženými kraji jsou kraje Liberecký, Královéhradecký a Pardubický),
- Jihovýchod (sem patří Jihomoravský kraj a Vysočina),
- Střední Morava (Olomoucký a Zlínský kraj),
- Moravskoslezsko (sem patří pouze území Moravskoslezského kraje).

³⁷ Jedná se o Nařízení evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1059/2003 ze dne 26. května 2003, o vytvoření společné klasifikace územních statistických jednotek (NUTS)

³⁸ WOKOUN, René et al. *Regionální rozvoj : Výhodiska regionálního rozvoje, regionální politika, strategie a programování*. Praha : Linde Praha, a.s., 2008. s.400.

2 TEORETICKÉ PŘÍSTUPY K ROZVOJI PŘÍHRANIČNÍCH REGIONŮ

V této kapitole se zaměřím na vymezení pojmu regionálního rozvoje a především na význam teoretických přístupů k rozvoji příhraničních regionů.

Při vymezení teorií regionálního rozvoje, je v první řadě nutné uvést, co se tímto pojmem odborně definuje. „*Teorie regionálního rozvoje představují ucelený systém, které vysvětlují působení základních faktorů, subjektů, mechanismů a dalších souvislostí regionálního rozvoje. Teorie tedy mají významný poznávací význam. Současně je však znalost teorií regionálního rozvoje základem pro koncipování adekvátní regionální politiky či regionální rozvojové strategie. Teorie regionálního rozvoje mají tedy i významný praktický význam.*“³⁹

2.1 Obecné přístupy k regionálnímu rozvoji

Od svých počátků prošly teorie regionálního rozvoje mnoha vývojovými fázemi. Teorie regionálního rozvoje můžeme řadit do dvou skupin. První skupinou jsou konvergenční teorie, které jsou označovány také jako teorie regionální rovnováhy. Autoři řadí se k této skupině, se přiklánějí k názoru, že základem je vyrovnávání rozdílů mezi regiony. Skupinou protichůdnou jsou teorie regionální nerovnováhy, kde podle autorů v průběhu vývoje dochází ke zvyšování regionálních rozdílů. Tato skupina teorií bývá označována také jako tzv. divergenční.⁴⁰ Základním rozdílem mezi uvedenými skupinami je odlišnost, kdy se autoři teorií na jedné straně přiklánějí spíše k procesům vedoucím k vyrovnávání rozdílů, nebo za silnější pokládají diferenciační mechanismy.

³⁹ WOKOUN, René et al. *Regionální rozvoj : Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, strategie a programování*. Praha : Linde Praha, a.s., 2008. s.220.

⁴⁰ BLAŽEK, Jiří; UHLÍŘ, David. *Teorie regionálního rozvoje : nástin, kritika, klasifikace*. 1.vydání. Praha : Karolinum, 2002. s 13-14.

K základním obdobím v oblasti přístupů k teoriím regionálního rozvoje řadíme:

- **neoklasické období neboli lokalizační teorie** (autoři: J. H. von Thünen, A. Weber, W. Christaller, W. Sombart);
- **keynesiánské období: teorie jádro-periferie** (autoři: D.C. North, F. Perroux, J. Boudeville, J. Friedmann, G. Myrdal);
- **strukturalistické přístupy** (autoři: S. Amin, A. Frank, S. Holland, A. Markussen);
- **kritickorealistické přístupy** (autorka: D. Massey);
- **institucionální směry** (autoři: R. Nelson, T. Veblen, J. R. Commons, G. Myrdal).⁴¹

2.1.1 Příhraničí regiony

Pro dostatečné vymezení předchozích uvedených přístupů v teoriích regionálního rozvoje je nutno uvést vysvětlení významu těchto teorií pro oblast příhraničních regionů také vymezením pojmu příhraniční regiony.

Státní hranice lze v případě příhraničních regionů chápat jako určité omezení, které se ale na druhé straně může stát jakousi bránou do okolního světa. Oproti jiným regionům je v příhraničí zřetelný vliv státní hranice. Hranice představuje filtr, který svou propustností určí, jak bude stát pro okolní svět přístupný. Hraniční efekt závisí v neposlední řadě také na charakteru sousedních regionů na druhé straně hranice.⁴² Hranice má na příhraniční region symbolický i materiální vliv.

⁴¹ BLAŽEK, Jiří; UHLÍŘ, David. *Teorie regionálního rozvoje : nástin, kritika, klasifikace*. 1.vydání. Praha : Karolinum, 2002.

⁴² JEŘÁBEK, Milan; DOKOUPIL, Jaroslav; HAVLÍČEK, Tomáš a kol. *České pohraničí : Bariéra nebo prostor zprostředkování?* . 1.vydání. Praha : Academia, 2004. s. 53.

Za pohraniční území je považováno takové území, které:

- „kontinuálně navazuje na hraniční linii,
- vykazuje vazby přes hranici se sousedním státem,
- je dostupné pro denní přeshraniční dojížděku za prací,
- nabízí speciální služby pro obyvatele z druhé strany hranice,
- vykazuje identifikaci jeho obyvatel s příhraničním prostorem jako takovým“.⁴³

Klíčovou charakteristikou příhraničních regionů je existence jisté bariéry rozvoje, která pro tato území znamená překážku v rozvoji, kterou představuje státní hranice.⁴⁴

Obecně příhraniční regiony povětšinou patří k ekonomicky méně rozvinutým oblastem státu. Z minulosti si tyto regiony zpravidla přinášejí břemeno národnostních konfliktů táhnoucích se několik staletí a utlumujících rozvoj ekonomických aktivit všeho druhu. „V rámci Evropské unie se pohraniční regiony staly místem výměny zkušeností a centrem intenzivní spolupráce při řešení problémů daných zeměpisnou polohou na periferii jednotlivých států.“⁴⁵

Pro vymezení příhraničního území se povětšinou využívá administrativního členění. V ČR se jedná o administrativní rozdělení na okresy. V České republice za příhraničí považujeme 35 z celkově 76 okresů.⁴⁶

Toto členění může být ale s přihlédnutím na velikost okresů zavádějící, z toho důvodu, že okresy jsou relativně velkými územními jednotkami. Ovšem vyjádřit příhraničí jinak, by šlo nejspíš pouze pomocí výčtu katastrálních území jednotlivých obcí, které můžeme do příhraničí řadit.

⁴³ JEŘÁBEK, Milan; DOKOUPIL, Jaroslav; HAVLÍČEK, Tomáš a kol. *České pohraničí : Bariéra nebo prostor zprostředkování?* . 1.vydání. Praha : Academia, 2004. s. 64.

⁴⁴ HUSÁK, Jakub; WAGNEROVÁ, Jana. Rozvoj příhraničních regionů pohledem teorií regionálního rozvoje. *Acta regionalita et environmetalica*. 2009, 1, s. 7. Dostupný také z WWW: <www.fem.uniag.sk/acta/download.php?id=693>.

⁴⁵ *Evropská unie v České republice : Evropská komise* [online]. 2004, 2007 [cit. 2011-04-12]. Euroregiony. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/ceskarepublika/cr_eu/euroregions/index_cs.htm>.

Pro lepší demonstraci výše uvedených skutečností o příhraničí ČR, příkládám mapu okresů ČR, které jsou k příhraničí řazeny. Na této mapě je zřetelné také, jaké části sousedních států ČR jsou řazeny k příhraničí.

Obrázek č.1: Mapa příhraničních okresů

Zdroj: JEŘÁBEK, Milan; DOKOUPIL, Jaroslav; HAVLÍČEK, Tomáš a kol. *České pohraničí : Bariéra nebo prostor zprostředkování?* . 1.vydání. Praha : Academia, 2004. s. 62.

⁴⁶ JEŘÁBEK, Milan; DOKOUPIL, Jaroslav; HAVLÍČEK, Tomáš a kol. *České pohraničí : Bariéra nebo prostor zprostředkování?* . 1.vydání. Praha : Academia, 2004. s. 69.

2.2 Význam teoretických přístupů v rozvoji příhraničních regionů

V případě uzavřené hranice roste význam bariérového efektu, který se projevuje orientací regionu do vnitrozemí a posiluje působení periferního efektu v příhraničních oblastech v rovině jádro-periferie. Pokud jde o otevřenou hranici, význam kontaktu v hraničním efektu roste, přičemž dochází k oslabení periferního efektu, protože dochází k rozvoji vztahů přes hranice.⁴⁷

Z pohledu teorií regionálního rozvoje je třeba uvést ty teorie, které se zabývají specifickými problémy příhraničních a periferních regionů. Jako nejvhodnější pro příhraničí jsou označovány teorie ze skupiny jádro-periferie.

Jednou z velice významných teorií, patřících do skupiny jádro-periferie, je teorie růstových pólů. Teorie růstových pólů vznikla v 50. letech 20. století na základě keynesiánského ekonomického konceptu.

Tato teorie je založena na nerovnoměrném vývoji a kombinaci statické teorie vzájemné závislosti průmyslu s dynamickým rozvojem. Druhým prvkem, na kterém je teorie založena, jsou inovace.⁴⁸

Původní teorie růstových pólů F. Perrouxe postrádala regionální rozměr, póly růstu byly chápány jako sféry vlivu v ekonomice a na základě nerovnoměrného hospodářského růstu byla rozlišována hnací a hnaná odvětví. Hnací odvětví byla chápána jako rychle rozvíjející se odvětví, v nichž dominují velké firmy se silným růstem, které vysílají silné rozvojové impulsy firmám hnaného odvětví.⁴⁹

Regionální dimenzi teorie F. Perrouxe vypracoval J. Boudeville a nazval ji „Teorie růstových center a růstových os“. Za růstové centrum je považován soubor dynamických propojených odvětví, která jsou soustředěna kolem hnacího odvětví. Polarizovaný region

⁴⁷ JEŘÁBEK, Milan; DOKOUPIL, Jaroslav; HAVLÍČEK, Tomáš a kol. *České pohraničí : Bariéra nebo prostor zprostředkování?* . 1.vydání. Praha : Academia, 2004. s. 69.

⁴⁸ WOKOUN, René et al. *Regionální rozvoj : Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, strategie a programování*. Praha : Linde Praha, a.s., 2008. s 239.

⁴⁹ HUSÁK, Jakub; WAGNEROVÁ, Jana. Rozvoj příhraničních regionů pohledem teorií regionálního rozvoje. *Acta regionalita et environmetalica*. 2009, 1, s. 7. Dostupný také z WWW: <www.fem.uniag.sk/acta/download.php?id=693>.

podle inovované teorie slouží k popisu vztahů mezi jednotlivými částmi regionu nebo vztahů s ostatními regiony.⁵⁰

Zkušenosti s aplikací teorie J. Boudevilla ukázaly, že: „*pro povzbuzení ekonomického růstu zaostávajících regionů nestačí jen alokace dynamických odvětví, ale je nutno změnit celé sociální a ekonomické prostředí regionu, což je velmi obtížné. Bez této změny se většina předpokládaných multiplikačních efektů nedostaví nebo se přesunou do jiných, vyspělejších regionů.*“⁵¹

Z pohledu přeshraniční spolupráce je na teorii růstových center a růstových os nutno pohlížet s přihlédnutím ke stále se snižujícímu významu státních hranic v rámci struktur EU. Pokud bude trend vývoje přeshraniční spolupráce pokračovat stejným směrem, jako tomu bylo doposud, můžeme do budoucna očekávat rozvoj přeshraničních os rozvoje a aplikovatelnost této teorie se může do budoucna zvýšit.

Další z teorií regionálního rozvoje, která je ve svých výsledcích podstatná pro regionální rozvoj, je teorie kumulovaných příčin autora G. Myrdala. Tato teorie je také řazena ke skupině teorií jádro-periferie.

Podstatou teorie kumulovaných příčin je předpoklad, že pokud z jakýchkoli důvodů dochází v některém z regionů k rychlejšímu růstu než v ostatních, pak se bude tento rozdíl bude nadále i umocňovat, neboli kumulovat. Působení kumulativních mechanismů vede ve vyspělých regionech k jevu, který bývá odborně označován jako růstová spirála. Charakteristikou tohoto jevu je odčerpávání zdrojů růstu (např. kapitálu nebo pracovní síly) z méně vyspělých regionů do regionů vyspělejších. Dopad uvedených mechanismů na méně vyspělé regiony je označován jako „backwash effects“, což znamená, že negativní dopady způsobují vývoj po spirále směrem dolů.⁵²

⁵⁰ BLAŽEK, Jiří; UHLÍŘ, David. *Teorie regionálního rozvoje : nástin, kritika, klasifikace*. 1.vydání. Praha : Karolinum, 2002. s 82.

⁵¹ HUSÁK, Jakub; WAGNEROVÁ, Jana. Rozvoj příhraničních regionů pohledem teorií regionálního rozvoje. *Acta regionalita et environmetalica*. 2009, 1, s. 7. Dostupný také z WWW: <www.fem.uniag.sk/acta/download.php?id=693>.

⁵² HUSÁK, Jakub; WAGNEROVÁ, Jana. Rozvoj příhraničních regionů pohledem teorií regionálního rozvoje. *Acta regionalita et environmetalica*. 2009, 1, s. 8. Dostupný také z WWW: <www.fem.uniag.sk/acta/download.php?id=693>.

Za základ překonání zaostalosti mezi regiony je autorem teorie kumulovaných příčin považován integrovaný rozvojový plán, který by umožnil realizaci a využití celospolečensky prospěšných investic, jež jsou samy o sobě neziskové, ale které by umožnily realizaci externích úspor i dalším subjektům a tímto způsobem by byl nastartován růst daného zaostávajícího regionu.⁵³

Důraz na instituce jako aktéry při pomoci zaostalým regionům v podobě realizace rozvojového plánu je označována za největší přínos teorie kumulovaných příčin pro příhraniční regiony a řešení problémů v této oblasti.

⁵³ BLAŽEK, Jiří; UHLÍŘ, David. *Teorie regionálního rozvoje : nástin, kritika, klasifikace*. 1.vydání. Praha : Karolinum, 2002. s 88. Myrdalova teorie se po 2. světové válce stala ve Švédsku základem hospodářské politiky. Výsledkem aplikace této teorie byl růst životní úrovně obyvatelstva, ale za cenu vysoké míry zdanění, nárůstu veřejného sektoru a snižující se konkurenceschopnosti ekonomických subjektů. Typickým projevem „švédského modelu“ byl přesun řady firem do zahraniční, kde byly příznivější podmínky pro podnikání.

2.3 Současnost v oblasti teorií regionálního rozvoje

Současné období teorií regionálního rozvoje bývá označováno jako elektické. Charakterickými rysy pro nynější období je výraznější zastoupení institucionálních a neoliberálních přístupů, které jsou zaměřeny na lokální iniciativu.⁵⁴

Typickým znakem pro současné období je především rozšíření nástrojů regionální politiky o širší přístupy, kterým je společná snaha o řešení samotných příčin regionálních problémů a ne řešení následků, jak tomu bylo v předchozích obdobích.

V současnosti jsou v oblasti teorií regionálního rozvoje stále častěji uplatňovány teorie založené na endogenním přístupu. Endogenní přístup funguje na principu „zdola-nahoru“, kdy v regionu existuje snaha o vytvoření podmínek pro poznávání, participaci a začleňování subjektů do regionálního rozvoje. U endogenního přístupu se v teoriích uplatňuje decentralizovaný způsob řízení.

Podstatou těchto teorií je využití místních zdrojů a sociálního kapitálu. Význam sociálního kapitálu je podle R. Putnama pro rozvoj příhraničních regionů na základě přeshraniční spolupráce velice důležitý. V této situaci lze vytvořit model, ve kterém existuje vztah mezi podporou rozvoje sociálního kapitálu v příhraničí a rozvojem přeshraniční spolupráce.

⁵⁴ BLAŽEK, Jiří; UHLÍŘ, David. *Teorie regionálního rozvoje : nástin, kritika, klasifikace*. 1.vydání. Praha : Karolinum, 2002. s 167.

3 TEORIE PŘESHraniČNÍ SPOLUPRÁCE

3.1 Přeshraniční spolupráce

Přeshraniční spolupráce je v rámci regionální politiky považována za jednu ze zásadních priorit evropské integrace, což bylo uvedeno také v předchozích částech práce. K základním principům fungování Evropské unie řadíme snahu o snižování rozdílů mezi regiony a hospodářské nevyrovnanosti mezi regiony.

Tato snaha vyplývá především z velké rozmanitosti jednotlivých členských států Evropské unie a Evropy jako celku. Státy se od sebe kromě velikosti, politických a vládnoucích struktur, historie a kulturního prostředí liší také ekonomickou vyspělostí, kterou ovlivnil především vývoj ve 20.století.

Míra spolupráce a přeshraničních vztahů závisí také na ekonomické vyspělosti sousedících regionů. Pokud se jedná o hospodářsky srovnatelné regiony, hovoříme o hranici symetrické, pokud jsou regiony v ekonomických ukazatelích nejednotné, hovoříme o nich jako o asymetrických. Od tohoto ukazatele se také dále vyvíjí přeshraniční spolupráce – např. hranice EU 15 a nově přistoupivších států v roce 2004.⁵⁵

Kolektivnost EU můžeme označit za pomyslný nástroj vědeckého zkoumání. Kolektivností je myšleno dosažení cílů společným konáním subjektů. Toto konání odpovídá principu partnerství, který je pro Evropskou unii charakteristický.⁵⁶

Důležitým prvkem procesu evropského sjednocení byl vznik nadnárodních celků nacházejících se po obou stranách státních hranic členských zemí Evropského společenství, potažmo Evropské unie. První euroregiony, přeshraniční sdružení obcí a měst, jejichž obyvatelstvo sice hovoří rozdílnými jazyky, často je ale spojuje přítomnost

⁵⁵ JEŘÁBEK, Milan; DOKOUPIL, Jaroslav; HAVLÍČEK, Tomáš a kol. *České pohraničí : Bariéra nebo prostor zprostředkování?* . 1.vydání. Praha : Academia, 2004. s. 52.

⁵⁶ DOČKAL, Vít. *Regionální politika EU a naplňování principu partnerství*. 1. Brno : Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity, 2006. s. 9-11.

významných národnostních menšin, začaly vznikat již v padesátých letech minulého století.⁵⁷

3.2 Definice přeshraniční spolupráce

Pokud bych měla definovat přeshraniční spolupráci, různých vymezení tohoto pojmu existuje mnoho. Jedna z nejčastěji uváděných charakteristik přeshraniční spolupráce je uvedena v Madridské úmluvě (dále také „Úmluva“)⁵⁸, která je považována za jeden z nejdůležitějších dokumentů v oblasti přeshraniční spolupráce. Madridská úmluva je jediným obecně platným dokumentem v oblasti přeshraniční spolupráce.

V článku 2 této Úmluvy je definován pojem přeshraniční spolupráce jako: „(...) *jakékoli dohodnuté jednání, jehož cílem je posílit a rozvíjet sousedské vztahy mezi územními společenstvími nebo úřady dvou nebo více smluvních stran, a uzavírání jakýchkoli dohod a smluv nezbytných k tomuto účelu. Přeshraniční spolupráce je uskutečňována v rámci působnosti a pravomoci územních společenství a úřadů dané vnitrostátním právem. Tato úmluva nemůže měnit rozsah a podstatu těchto pravomocí.*“ Neboli dle Úmluvy se také jedná o: „*souhrn všech administrativních, technických, ekonomických, sociálních a kulturních opatření, směřujících k upevnění a rozvíjení sousedských vztahů mezi oblastmi po obou stranách hranice, obdobně jako k uzavření příslušných smluv k řešení problémů, které v těchto regionech existují, resp. mohou vzniknout.*“

O přeshraniční spolupráci v Evropě J. Delors uvedl: „*Nejedná se o Evropu tvořenou regiony. Jde o novou Evropu, která směřuje k projevu shody s politickými prioritami, jakými jsou kultura, komunikace, vzdělávání(...)* Jedná se o odraz společných zájmů přesahující národní hranice a vyjadřující starosti a touhy obyvatel s přáním prolomit tyto

⁵⁷ *Evropská unie v České republice : Evropská komise* [online]. 2004, 2007 [cit. 2011-03-11]. Euroregiony. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/ceskarepublika/cr_eu/euroregions/index_cs.htm>.

⁵⁸ Neboli Evropská rámcová úmluva o přeshraniční spolupráci, ze dne 21.5.1980 v Madridu s platností od 22.2.1981 podepsaná členskými státy Rady Evropy. Česká republika přistoupila k Úmluvě 24.6.1998, s účinností od 21.3.2000. Tato Úmluva byla v České republice vyhlášena ve Sbírce mezinárodních smluv pod číslem 39/2000.

bariéry, aby se život stal snadnějším.“⁵⁹ Z této charakteristiky je zřejmé, že J. Delors je zastáncem myšlenky celistvosti jednotné Evropy s přihlédnutím k zájmu obyvatel.

Další pohled na přeshraniční spolupráci je uveden v Praktickém průvodci přeshraniční spolupráce⁶⁰, kde je na ni nahlíženo jako na: „*přímou sousedskou spolupráci regionálních a místních instancí podél hranice ve všech oblastech života a při zapojení všech aktérů*“.⁶¹ O přeshraniční spolupráci tedy můžeme říci, že se jedná o širokou a intenzivní spolupráci mezi sousedícími regiony dvou a více států.

Problematikou přeshraniční spolupráce se zabýval rovněž místopředseda Výboru regionů M. Dammeyer, který uvedl: „*Regiony a obzvláště příhraniční regiony se staly základními aktéry v integračním procesu*.“⁶² K tomuto navíc dodal, že národní státy ztrácí v Evropě svou vedoucí úlohu a jako satisfakce musí být o to víc posílena role regionů.⁶³

3.3 Vývoj přeshraniční spolupráce

V oblasti vývoje přeshraniční spolupráce je nutno zmínit, že hranice suverénních států se začaly výrazněji formovat na přelomu 19. a 20.století. Do vzniku hranic mezi sebou jednotlivé regiony spolupracovaly a vytvořením národních států vznikla bariéra, jejímž prostřednictvím se regiony na obou stranách hranice začaly vyvíjet odlišně dle politiky daného státu.

V období, které bývá také označováno jako „předindustriální“, neměly hranice mezi státy význam a v krajině nebyly hranice spjaty s jednoznačně označenými liniemi. Místo hranice

⁵⁹ ARNAUD, J. L. *Crossborder and transnational cooperation, the new Europe is inventing itself in its margins* [citováno dne 22.1.2011]. Dostupný z: http://www.notre-europe.eu/uploads/tx_publication/Semi14-en_01.pdf.

⁶⁰ GABBE, J.; MALCHUS, V. *Praktický průvodce pro přeshraniční spolupráci*. Brusel : Evropská komise, 2000. 383 s. Dostupné z WWW: <http://www.aebr.eu/files/publications/lace_guide.cz.pdf>.

⁶¹ GABBE, J.; MALCHUS, V. *Praktický průvodce pro přeshraniční spolupráci*. Brusel : Evropská komise, 2000. 383 s. Dostupné z WWW: <http://www.aebr.eu/files/publications/lace_guide.cz.pdf>.

⁶² ARNAUD, J. L. *Crossborder and transnational cooperation, the new Europe is inventing itself in its margins* [citováno dne 22.1.2011]. Dostupný z: http://www.notre-europe.eu/uploads/tx_publication/Semi14-en_01.pdf.

⁶³ ARNAUD, J. L. *Crossborder and transnational cooperation, the new Europe is inventing itself in its margins* [citováno dne 19.1.2011]. Dostupný z: http://www.notre-europe.eu/uploads/tx_publication/Semi14-en_01.pdf.

bylo mezi panstvími, která tvořila jednotlivé územní celky. Místo hranice bylo označeno především v místech, kde docházelo ke sporům.⁶⁴

Při vymezení pojmu hranice se většina autorů shoduje na základním rozlišení, a to vymezení hranice přímé a umělé. Hranici přírodní tvoří přírodní prvky v krajině, oproti tomu hranice umělá je vytvořena na základě kulturních, národnostních nebo historických aspektů, přičemž nerespektuje přírodní krajinné prvky.⁶⁵ Pokud se podíváme na geografickou mapu ČR, je zřejmé, že většina hranic je tvořena přírodními prvky, a to nejčastěji pohořím.

Protože se státní hranice vytvářely častokrát „od stolu“, a jsou tedy hranicemi umělými, jsou nepřírozené, a vzájemná spolupráce regionů tak skončila. Nyní se v rámci politik Evropské unie snažíme obnovit to, co po dlouhá desetiletí či dokonce staletí fungovalo a zdálo se být běžnou součástí života.

Počátky vývoje přeshraniční spolupráce spatřujeme v období po druhé světové válce, o přeshraniční spolupráci můžeme začít hovořit od 50.let minulého století. Tato iniciativa byla podnícena poválečnou snahou o zachování trvalého míru na území Evropy, a tudíž se s dalšími faktory stala hnacím motorem pro zlepšení životní úrovně a především odstranění přeshraničních bariér v rámci Společenství.

V této době se v zemích tehdejší členské základny Evropského společenství začaly formovat první přeshraniční celky, jejichž cílem bylo srovnání životní úrovně středu státu s pohraničím. V této době vznikaly sdružení obcí s cílem odstranění negativního vlivu hranic.

O dalším vývoji spolupráce lze konstatovat, že: *„Postupem času se užitečnost vzájemné spolupráce a socio-ekonomické integrace příhraničních regionů odrazila i na formálních výstupech celého Společenství. Přeshraniční spolupráce byla Společenstvím uznána jako vhodný implementační nástroj některých regionálních politikách Komise.“*⁶⁶

⁶⁴ JEŘÁBEK, Milan; DOKOUPIL, Jaroslav; HAVLÍČEK, Tomáš a kol. *České pohraničí : Bariéra nebo prostor zprostředkování?* . 1.vydání. Praha : Academia, 2004. s. 37.

⁶⁵ JEŘÁBEK, Milan; DOKOUPIL, Jaroslav; HAVLÍČEK, Tomáš a kol. *České pohraničí : Bariéra nebo prostor zprostředkování?* . 1.vydání. Praha : Academia, 2004. s. 48.

⁶⁶ DOČKAL, Vít. *Euroregionalismus a třetí rovina EU*. 1.vydání. Bulhary : 2003. 102 s.

První euroregion v historii Evropy vznikl na pohraničí členských států Evropského společenství, sjednocením nizozemského regionu *Enschede* a německého regionu *Bronz*. Další přeshraniční struktura vznikla na území skandinávských států.⁶⁷

V důsledku politických změn ve východní Evropě se na konci 90.let začala přeshraniční spolupráce ubírat také směrem k navázání kontaktů na vnější hranice s cílem napomáhat těmto zemím. Evropskou přeshraniční spolupráci výrazně oživila iniciativa INTERREG, která vedla ke vzniku celé řady euroregionů s účastí obyvatel ze zemí někdejšího sovětského bloku.

Co se týče vzniku přeshraničních struktur ve střední a východní Evropě, musím souhlasit s názorem, že na nově vznikající přeshraniční struktury má negativní dopad aplikace teorie dlouho fungujících struktur zemí západní Evropy a není přihlíženo ke specifickým nových příhraničních regionů.⁶⁸

Pokud budu pohlížet na přeshraniční spolupráci z pohledu jejího významu při rušení vnitřních hranic jednotného prostoru EU, musím konstatovat, že její význam s rozšiřováním tzv. Schengenského prostoru dále roste.

3.4 Důvody fungování přeshraniční spolupráce

V Evropě je podle mého názoru přeshraniční spolupráce nepostradatelná, a to zejména s přihlédnutím k možnostem rozličných problémů na mnoha státních hranicích Evropy. Přeshraniční spolupráci primárně podporuje existence příhraničních regionů, a to hlavně pokud přihlédneme k vyrovnávání se regionů s určitými nevýhodami pramenícími z jejich polohy.

V odborné literatuře je pak o důvodech přeshraniční spolupráce uvedeno, následující: „*Přeshraniční spolupráce pomáhá zmírňovat nevýhody těchto hranic, překonávat*

⁶⁷ Přeshraniční struktura byla vytvořena na hranicích Dánska, Švédka, Norska a Finska.

⁶⁸ CHOVANČÍK, Martin; DOČKAL, Vít. *Přeshraniční spolupráce na východních hranicích ČR : Růžový obléček a hrana reality*. 1.vydání. Brno : Mezinárodní politologický ústav, 2005. s. 14.

*okrajovou polohu příhraničních oblastí a zlepšovat životní podmínky obyvatel. (...) Poznání a porozumění sousedů jsou právě tak důležité pro budování důvěry.*⁶⁹

3.5 Cíle přeshraniční spolupráce

Dle Evropského hospodářského a sociálního výboru je cílem přeshraniční spolupráce hospodářská a sociální integrace prostřednictvím uplatnění společných strategií rozvoje a strukturované spolupráce po obou stranách státní hranice.⁷⁰

Za cíl přeshraniční spolupráce v rámci EU je považováno především: „*překlenout izolaci, vytvořit životní podmínky srovnatelné s podmínkami ve vnitrozemí a zejména pak překlenout bariéry v hlavách lidí – to je úkolem přeshraniční spolupráce a euroregionů (...)*“⁷¹ Snaha o vytvoření srovnatelných podmínek periferních regionů s vnitrozemím je zejména vyjádřením těchto regionů o opačné poloze jejich umístění právě na hranicích státu, které s přihlédnutím k více faktorům není zcela příznivé pro jejich rozvoj, a to nejen v oblasti hospodářské.

Vznik rozdílů mezi regiony souvisí se zanedbáváním pohraničních oblastí států. Příčinou vzniku a prohlubování těchto problémů byla absence přeshraniční spolupráce, která souvisela se „*železnou oponou*“.⁷² Spojením periferních regionů na hranicích sousedících států lze dosáhnout toho, že je pro investory vytvořena výhodná oblast, která přitahuje svou polohou.

⁶⁹ NETOLICKÝ, Václav. *Euroregiony : úvod do problematiky*. 1.vydání. Praha : Vysoká škola finanční a správní, Eupress, 2007. s. 7.

⁷⁰ Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Euroregiony, z roku 2007.

⁷¹ Překračujeme hranice Euroreg. Silesia 2009, s. 18

⁷² *Evropská unie v České republice : Evropská komise* [online]. 2004, 2007 [cit. 2011-04-12]. Euroregiony. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/ceskarepublika/cr_eu/euroregions/index_cs.htm>.

3.6 Faktory ovlivňující přeshraniční spolupráci

Podoba a intenzita přeshraničních vazeb je ovlivňována různými faktory. Jedním z činitelů ovlivňujících přeshraniční spolupráci, mimo jiné jde o původ a funkce státní hranice. Blíže zřetelně, jedná se o faktor ovlivňující otevřenost neboli propustnost státních hranic.

Propustnost hranic suverénních států je ovlivňována politickou, kulturní a hospodářskou situací států, které hranice odděluje. Hranice můžeme dle propustnosti členit na:

- uzavřené,
- částečně otevřené a
- otevřené.⁷³

Vzhledem k tomu, že při přeshraniční spolupráci se jedná o kontakt a součinnost mezi státy, byla by tato spolupráce v případě zcela uzavřené hranice nemožná. Uzavřenou hranici můžeme nelézt mezi státy, jejichž politický režim je kvalifikován jako vojenský a propustnost hranice by mohla ohrozit bezpečnost státu.

S propustností hranice souvisí pojem filtrace, který usměrňuje procesy přecházející přes hranici státu. Pozitivním efektem je budování infrastruktury, což posiluje potenciál regionu, negativem bývá tranzitní funkce příhraničních regionů.⁷⁴

K dalším faktorům, které ovlivňují přeshraniční spolupráci můžeme zařadit odlišnost národních mentalit, odlišné národní zájmy, často tímto faktorem bývá také znalost jazyka, kterým se v dané zemi hovoří.

⁷³ JEŘÁBEK, Milan; DOKOUPIL, Jaroslav; HAVLÍČEK, Tomáš a kol. *České pohraničí : Bariéra nebo prostor zprostředkování?* . 1.vydání. Praha : Academia, 2004. s. 49.

⁷⁴ JEŘÁBEK, Milan; DOKOUPIL, Jaroslav; HAVLÍČEK, Tomáš a kol. *České pohraničí : Bariéra nebo prostor zprostředkování?* . 1.vydání. Praha : Academia, 2004. s. 49.

3.7 Přeshraniční struktury a jejich formy

Za přeshraniční struktury jsou mnohými termíny označovány ty struktury, jež souhrnně můžeme označit jako euroregiony. Samotné vymezení euroregionu jako přeshraniční struktury fungující v Evropě je takové, že stoupenci supranacionálního paradigmatu je v ideální podobě považováno za tzv. lokální mikroodaz nadnárodní Evropské unie.⁷⁵

Z tohoto pohledu pak na euroregion můžeme s přihlédnutím k integračním teoriím, pohlížet jak na strukturu, jež nabourává klasickou koncepci národních států a jejich hranic – jak tvrdí o regionech také M. Dammeyer.

Pro příhraniční regiony jsou dle Maiera možné čtyři eventuality vycházející z faktorů ovlivňujících přeshraniční spolupráci, které byly uvedeny v předchozí podkapitole:

- příhraniční region otevřený,
- příhraniční region zavřený,
- příhraniční region jako systém mostu mezi dvěma státy,
- příhraniční region jako systém kontaktního řízení.⁷⁶

Protože EU stojí na principu otevřenosti, je pro území členských států Evropské unie typickým příhraničním regionem region otevřeného typu, a to s přihlédnutím na principy a cíle regionální politiky.

⁷⁵ CHOVANČÍK, Martin; DOČKAL, Vít. *Přeshraniční spolupráce na východních hranicích ČR : Růžový oblaček a hrana reality*. 1.vydání. Brno : Mezinárodní politologický ústav, 2005. s. 17.

⁷⁶ JEŘÁBEK, Milan; DOKOUPIL, Jaroslav; HAVLÍČEK, Tomáš a kol. *České pohraničí : Bariéra nebo prostor zprostředkování?* . 1.vydání. Praha : Academia, 2004. s. 49.

3.7.1 Rozdělení přeshraničních struktur

M. Perkmann za hlavní kritéria pro dělení přeshraničních struktur považuje územní velikost a intenzitu spolupráce. Na základě těchto kritérií byla vypracována přehledná vysvětlující tabulka, která tato fakta odráží.

Tabulka č. 3: Dělení přeshraničních struktur

Územní rozloha	Malá	Velká
Vysoká intenzita spolupráce	Integrované euroregiony (např. Euregio)	Skandinávská skupina (např. Oeresund Council)
Nízká intenzita spolupráce	Vyvíjející se euroregiony (např. region Transmache)	Pracovní společenství (např. Arge Alp)

Zdroj: Perkmann, M. *The rise of the Euroregion. A bird's eye perspective on European cross border co-operation* [citováno 20.1.2011]. Dostupný z <http://www.lancs.ac.uk/fass/sociology/papers/perkmann-rise-of-euroregion.pdf>.

Nedostatkem této tabulky se pro nynější použití zdá být nedostatečné rozdělení pro vyvíjející se regiony. Do této oblasti by v dnešní době byla nejspíše zařazena většina přeshraničních struktur, jež vznikly na hranicích „nových“ členských států EU především z východní části Evropy. Tato skupina by mohla být dále dle autora rozdělena na základě intenzity spolupráce na přeshraniční struktury integrované, vyvíjející se, účelové a také tzv. ad hoc, jejichž spolupráce má jednorázový charakter.⁷⁷

Rozhodujícími hledisky této tabulky jsou územní rozloha a intenzita spolupráce. V. Dočkal v této souvislosti uvádí, že: *„intenzita spolupráce je limitována právní legitimitou dané přeshraniční struktury (...) západoevropské přeshraniční struktury disponují mnohdy větší právní legitimitou než struktury ve střední a východní Evropě (...) u struktur, které*

⁷⁷ CHOVANČÍK, Martin; DOČKAL, Vít. *Přeshraniční spolupráce na východních hranicích ČR : Růžový obléček a hrana reality*. 1.vydání. Brno : Mezinárodní politologický ústav, 2005. s. 17.

vykazují vysokou intenzitu spolupráce, lze předpokládat, že bude jejich agenda pokrývat veškeré „slabé politiky“. ⁷⁸

Tímto konstatováním se dostáváme k tomu, že integrované regiony budou řešit otázky spadající do skupiny „slabých politik“, kterými se rozumí otázky životního prostředí, vzdělání, kultury, pracovního trhu apod. ⁷⁹

Přeshraniční struktury s nízkou intenzitou spolupráce můžeme rozčlenit na ty, které se vyvíjejí a na ty struktury, které fungují jako ty struktury s vyšším stupněm integrace, ale narážejí na svou neúplnou právní stránku.

Existují ovšem také přeshraniční struktury, které označujeme jako účelové. Jejich cílem není prohlubování integrace, ale realizace nenáročných projektů v oblasti kultury, vzdělávání či životního prostředí. Struktury, které byly založeny s cílem dosažení odvětvového grantu označujeme také za euroregiony. Ale jak říká V. Dočkal: „(...) mimo souvislé území podél hranic nemají s euroregiony nic společného“. ⁸⁰

⁷⁸ CHOVANČÍK, Martin; DOČKAL, Vít. *Přeshraniční spolupráce na východních hranicích ČR : Růžový obléček a hrana reality*. 1.vydání. Brno : Mezinárodní politologický ústav, 2005. s. 17.

⁷⁹ Přeshraniční struktury nezasahují do záležitostí, týkajících se celého státu, jakou jsou např. zahraniční věci; CHOVANČÍK, Martin; DOČKAL, Vít. *Přeshraniční spolupráce na východních hranicích ČR : Růžový obléček a hrana reality*. 1.vydání. Brno : Mezinárodní politologický ústav, 2005. s. 18.

⁸⁰ CHOVANČÍK, Martin; DOČKAL, Vít. *Přeshraniční spolupráce na východních hranicích ČR : Růžový obléček a hrana reality*. 1.vydání. Brno : Mezinárodní politologický ústav, 2005. s. 18.

3.8 Zakotvení přeshraniční spolupráce v mezinárodním pojetí

Zakotvení přeshraniční spolupráce stanoví, jakým způsobem a v jaké míře je v právních předpisech přeshraniční spolupráce zakotvena. Ačkoli se to nemusí zdát pravděpodobné, intenzita přeshraniční spolupráce souvisí s právním zakotvením této spolupráce v suverénních státech.

V rámci Evropské unie prozatím neexistuje právní předpis, který by jednotně reguloval právní zakotvení a postavení přeshraničních struktur všech členských států. V současné době je problematika řešena prostřednictvím mezinárodních smluv⁸¹ uzavřených mezi členskými státy, a to s jejich zadostiučiněním.⁸²

Co se týče právní stránky, je potřebou uvést skutečnost, že tyto smlouvy podléhají dodržování dle obecných právních zásad a také musí být uzavírány v souladu s mezinárodním právem veřejným.

Mezi významné multilaterální smlouvy uzavřené v Evropě patří:

- Helsinská smlouva,
- Nordická smlouva a
- Madridská smlouva.

Helsinská smlouva⁸³ byla uzavřena mezi Dánskem, Finskem, Islandem, Norskem a Švédskem s cílem spolupráce především ve vybudování jednotných pravidel v co nejvíce oblastech a spolupráce v oblasti Severské rady. V této Smlouvě najdeme vymezení

⁸¹ Takovéto smlouvy můžeme rozlišit na bilaterální, které jsou uzavřeny mezi dvěma státy a smlouvy multilaterální, které jsou uzavírány mezi třemi a více smluvními stranami.

⁸² GABBE, J.; MALCHUS, V. *Praktický průvodce pro přeshraniční spolupráci*. Brusel : Evropská komise, 2000. 383 s. Dostupné z WWW: <http://www.aebr.eu/files/publications/lace_guide.cz.pdf>.

⁸³ Oficiální název: Helsinská smlouva – dohoda o spolupráci mezi Dánskem, Finskem, Islandem a Švédskem. Tato smlouva byla uzavřena v roce 1962, kdy také vstoupila v platnost. Poslední revize proběhla v roce 1996.

Helsinská smlouva - dohoda o spolupráci mezi Dánskem, Finskem, Islandem, Norskem a Švédskem. [online]. 1962, [cit. 2011-03-11]. Dostupný z WWW: <<http://www.severskelisty.cz/ncm/5disert.pdf>>.

pravomoci a působnosti Severské rady.⁸⁴ Nordická smlouva byla podepsána zástupci Finska, Norska, Švédka a Dánska za účelem prohloubení spolupráce obecních samospráv.

Jak již bylo uvedeno výše, Madridská úmluva je považována za jeden z nejdůležitějších dokumentů upravující přeshraniční spolupráci v Evropě. Důležitost této smlouvy je spatřována v tom, že se kontrahující státy zavázaly k odstraňování právních, technických a administrativních překážek v rozvoji přeshraniční spolupráce.⁸⁵

Ačkoli bylo jedním z cílů Společenství odstranění vnitřních hranic (a to především v souvislosti s vybudováním jednotného trhu), patřilo řešení politiky přeshraničních styků dlouhou dobu k politikám, které byly řešeny v rámci jednotlivých národních států zvlášť. Až přijetím Madridské úmluvy se tato problematika začala oficiálně řešit na mezinárodní úrovni.

Existují rovněž smlouvy uzavřené mezi dvěma nebo třemi státy, kdy se tato spolupráce týká výhradně těch států, které tuto smlouvy mezi sebou uzavřely. Tyto smlouvy jsou uzavírány v různých podobách pod různými názvy s cílem upravit přeshraniční spolupráci. Jejich uzavření dává ve svém důsledku možnost regionálním úřadům podílet se na spolupráci národních úřadů signatářských států. Národní úřady na tuto činnost v rámci svých kompetencí dohlížejí.

Dále bych uvedla také skutečnost, že smlouvy týkající se přeshraniční spolupráce mohou být uzavírány také mezi samotnými strukturami bez účasti států, na jejichž území se nacházejí. Tato forma se nyní rozvíjí a v současnosti patří k nejvíce využívaným nástrojům v oblasti přeshraniční spolupráce.

Politika soudržnosti, jak bývá také regionální politika označována, je politikou, která je zakotvena ve Smlouvě o fungování Evropské unie (neboli také Lisabonská smlouva) již od Smlouvy o ES, a to v nynějších člancích 174 – 178 Lisabonské smlouvy (býv. čl.158 – 162 Smlouvy o ES).

⁸⁴ Čl. 44 a násl. Helsinské smlouvy – dohoda o spolupráci mezi Dánskem, Finskem, Islandem a Švédskem. Tato smlouva byla uzavřena v roce 1962, kdy také vstoupila v platnost. Poslední revize proběhla v roce 1996.

Helsinská smlouva - dohoda o spolupráci mezi Dánskem, Finskem, Islandem, Norskem a Švédskem. [online]. 1962, [cit. 2011-03-11]. Dostupný z WWW: <<http://www.severskelisty.cz/ncm/5disert.pdf>>.

V těchto člancích je rámcově položen základ fungování RP a také legislativní postup při přijímání předpisů v této oblasti. V tabulce, která je přiložena k práci a vyplývá z ustanovení uvedených výše, je uvedeno, jakým způsobem se v oblasti regionální politiky činí instituce EU.

Jako hlavní předpisy RP v rámci EU jsou označovány:

- **obecné**" Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 z 11. července 2006, které definuje cíle, principy, základní pravidla programování, řízení, financování, monitorování, kontroly a pomoci z Evropského sociálního fondu a Fondu soudržnosti,
- Nařízení EP a Rady **o Evropském fondu regionálního rozvoje (ERDF)** č. 1080/2006 z 5. července 2006, kde najdeme definici zaměření aktivit podporovaných Evropským fondem regionálního rozvoje, a to: výrobní investice, infrastruktura, další rozvojové iniciativy; podle jednotlivých cílů detaily programování a implementace Evropské územní spolupráce,
- Nařízení EP a Rady **o Evropském sociálním fondu (ESF)** č. 1081/2006 z 5. července 2006. Tento předpis definuje poslání, zaměření aktivit podporovaných Evropským sociálním fondem,
- Nařízení EP a Rady **o Evropském seskupení pro územní spolupráci (ESÚS)** č. 1082/2006 z 5. července 2006, které napomáhá realizaci cíle Evropské územní spolupráce,
- Nařízení Rady (ES) **o Fondu soudržnosti (FS)** č. 1084/2006 z 11. července 2006: definuje poslání, oblasti intervence a podmínky podpory Fondu soudržnosti.⁸⁶

⁸⁵ Čl. 4 Madridské smlouvy

⁸⁶ *Euroskop : Věcně o Evropě* [online]. 2006 [cit. 2011-03-11]. Euroregiony. Dostupné z WWW: <<http://www.euroskop.cz/8775/sekce/euroregiony---uvod/>>.

3.9 Institucionální zabezpečení regionální politiky a přeshraniční spolupráce v EU

Co se týče institucionálního zabezpečení RP, iniciativní pravomoc zajišťuje Evropská komise. Dále pak Komise předkládá v horizontu každých tří let zprávu o pokroku dosaženém při upevňování hospodářské, sociální, a územní soudržnosti, přičemž jsou uvedeny také způsoby, kterými k tomu došlo. Tato zpráva je předkládána Evropskému parlamentu, Radě, Hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů.⁸⁷

V Evropské komisi spadá v rámci vnitřního členění RP pod Generální ředitelství pro regionální politiku. Za RP odpovídá komisař Johannes Kahn.⁸⁸ Generální ředitelství pro regionální politiku má na starost fondy, ze kterých jsou čerpány finanční prostředky, a to všechny: ERDF, Fond soudržnosti a zmiňovaný nástroj předvstupních strukturálních politik – ISPA.

Cíle Generálního ředitelství dle informací uveřejněných na oficiálních stránkách jsou:

„ 1.) účinné a efektivní strukturální politiky, z nichž 2.) mohou mít občané EU prospěch a které jsou pro ně srozumitelné, 3.) které přímo přispívají k vytváření příznivých podmínek pro další úspěšné rozšíření Evropské unie a 4.) jsou v souladu se zásadami řádného finančního řízení.“⁸⁹

V rámci Evropského parlamentu se RP zabývá Výbor pro regionální rozvoj označovaný též jako „REGI“. ČR je v tomto výboru v současném volebním období zastoupena Z. Brzobohatou a O. Vlasákem. Náhradníky jsou J. Březina, R. Falbr a E. Tošenovský.⁹⁰

⁸⁷ Čl. 175 - Evropská unie. Smlouva o fungování Evropské unie. In *Věstník EU*. 2009.

⁸⁸ *Evropská komise: Regionální politika - Inforegio* [online]. 2010, [cit. 2011-05-12]. Generální ředitelství pro regionální politiku. Dostupné z WWW: http://ec.europa.eu/dgs/regional_policy/index_cs.htm.

⁸⁹ *Evropská komise: Regionální politika - Inforegio* [online]. 2010, [cit. 2011-05-12]. Generální ředitelství pro regionální politiku. Dostupné z WWW: http://ec.europa.eu/dgs/regional_policy/index_cs.htm.

⁹⁰ *Evropská parlament : Regionální rozvoj - REGI* [online]. 2010 [cit. 2011-06-18]. Členové REGI. Dostupné z WWW: <http://www.europarl.europa.eu/activities/committees/membersCom.do?language=CS&body=REGI>.

3.10 Euroregion

Euroregiony jsou nadnárodním typem svazků či sdružení měst a obcí. V rámci příhraničí slouží euroregiony jako institucionální projev vyjadřující vůli k přeshraniční spolupráci.

Cílem euroregionů je podpora a realizace projektů odrážejících všechny formy spolupráce mezi smluvními stranami.⁹¹ Euroregiony jsou typickým příkladem regionálních aktérů založených na integračním přístupu.⁹²

Dlouholetý generální sekretář Asociace evropských hraničních regionů o euroregionech řekl: *„Euroregiony jsou hnací soukolí přeshraničních vztahů, kontaktů, předávání znalostí. Vyžadují uspořádání, organizaci a vysoce postavené spolupracovníky, aby mohly řešit mnohostranné úkoly. Nenahrazují však v žádném případě správní aparát státu.“*⁹³

O významu euroregionů v EU svědčí přijaté usnesení Evropského parlamentu o úloze Euroregionů v rozvoji regionální politiky. V tomto dokumentu se poslanci usnesli, že přeshraniční spolupráce má pro evropskou soudržnost a integraci zásadní význam a proto jsou členské státy vyzývány k podpoře a využívání euroregionů jako nástroj přeshraniční spolupráce. Podle představitelů Evropského parlamentu jsou euroregiony hnacím motorem při řešení přeshraničních problémů

Jedná se o struktury, které jsou ohnisky společných hodnot, cílů a strategií. Současně je v tomto dokumentu uvedeno, že přeshraniční spolupráce přispívá k provádění Lisabonské strategie.⁹⁴

⁹¹ *Evropská unie v České republice : Evropská komise* [online]. 2004, 2007 [cit. 2011-04-12]. Euroregiony. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/ceskarepublika/cr_eu/euroregions/index_cs.htm>.

⁹² M. Perkmann uvádí, že integračním přístupem se rozumí takový přístup, kdy je společného cíle dosahováno v nadnárodně koncipovaném tělese.

⁹³ *Businessinfo.cz* [online]. 2003 [cit. 2011-07-25]. Euroregiony. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/rozvoj-regionu/euroregiony/1001179/5159/>>.

⁹⁴ Usnesení EP 2004/2257 z 5.12.2005, uveřejněné v Úředním věstníku Evropské unie.

Podle Sdružení evropských příhraničních regionů (dále také „AEBR“) může být euroregionem:

- *sdužení lokálních či regionálních autorit na obou stranách hranice, někdy i se společným zastupitelským orgánem,*
- *příhraniční sdružení se stálým sekretariátem a technickým a administrativním týmem s vlastními zdroji,*
- *právníká osoba ve formě neziskové asociace působící na obou stranách hranice v souladu s příslušnými vnitrostátními právními předpisy,*
- *smluvní povahy ve formě mezistátních dohod za účasti „pod státních“ jednotek.⁹⁵*

Nový typ přeshraniční spolupráce v souvisle urbanizovaných oblastech pak představují „eurookresy“, např. eurookres Štrasburk-Kehl-Offenburg na francouzsko-německém pohraničí či eurookres Eurométropole Lille-Courtrai-Tournai na francouzsko-belgickém pomezí.⁹⁶

3.10.1 Euroregiony v České republice

Jako první vznikly v letech 1991-1993 euroregiony, které se nacházejí na česko-německé hranici. V roce 1991 byl založen Euroregion Nisa, a to podle vzoru euroregionů, které fungují na německo-nizozemské hranici. V roce 1992 byly založeny Euroregion Labe a Euroregion Krušnohoří. O rok později vznikl Euroregion Egrensis společně s Euroregionem Šumava. V rozmezí let 1996-1998 vznikly euroregiony na česko-polské hranici: Glacensis, Praděd, Těšínské Slezsko a Silesia.

⁹⁵ Euroskop : *Věcně o Evropě* [online]. 2006 [cit. 2011-03-11]. Euroregiony. Dostupné z WWW: <<http://www.euroskop.cz/8775/sekce/euroregiony---uvod/>>.

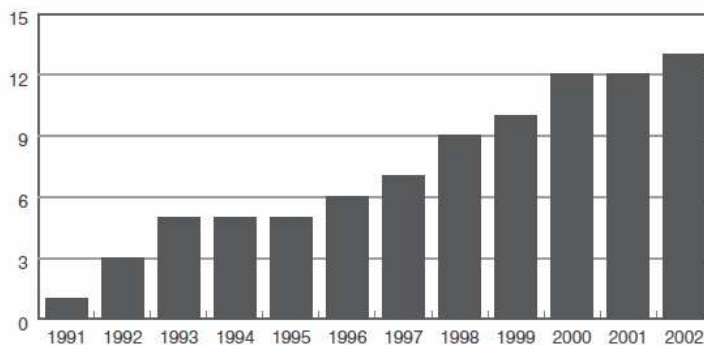
⁹⁶ Euroskop : *Věcně o Evropě* [online]. 2006 [cit. 2011-03-11]. Euroregiony. Dostupné z WWW: <<http://www.euroskop.cz/8775/sekce/euroregiony---uvod/>>.

V letech 1999-2002 byly stávající euroregiony doplněny o euroregiony na česko-slovenské a česko-rakouské hranici: Pomoraví, Beskydy, Bílé Karpaty. Jako poslední byl založen euroregion Silva Nortica.⁹⁷

Přikládám obrázek, na kterém je zřetelně vidět, jak postupem času stoupal počet euroregionů v ČR.

Obrázek č. 3: Vývoj počtu euroregionů v ČR v průběhu času

Obr. č. 1: Vývoj počtu euroregionů v ČR v čase

Zdroj: BRANDA, Pavel. Euroregiony v České republice : komparativní analýza. *Současná Evropa*. 2009, 1.

V současnosti funguje v České republice 13 euroregionů.

Zdá se, že z pohledu České republiky hrají v přeshraniční spolupráci nejdůležitější roli euroregiony. Euroregiony představují sdružení územních jednotek, jejichž cílem je výměna informací, zkušeností a možného společného řešení problémů. Jedná se také o institucionalizovaný orgán přeshraniční spolupráce.

Jako přílohu k této práci přikládám mapu euroregionů na území České republiky.

⁹⁷ BRANDA, Pavel. Euroregiony v České republice : komparativní analýza. *Současná Evropa*. 2009, 1, s. 74-75.

3.11 Asociace evropských hraničních regionů

Asociace evropských hraničních regionů (dále také jen „AEBR“)⁹⁸ byla založena v 70. letech a její vytvoření považujeme za významný krok v rozvoji přeshraniční spolupráce na úrovni území členských států Evropského společenství. Sdružení bylo založeno 10-ti členy. Do dnešních dnů se členská základna rozrostla na 90 členů.

Hlavním úkolem organizace je rozvoj a implementace přeshraniční spolupráce v Evropě, identifikace a analýza vnějších a vnitřních problémů na hranicích EU a koordinace a formulace evropských zájmů ve všech příhraničních regionech.⁹⁹

Asociace evropských hraničních regionů vystupuje při jednáních s orgány EU i za euroregiony, které nejsou přímo členy AEBR, a vyjednává tak pro ně způsobem, jakoby jejími členy byly.

Mezi orgány AEBR řadíme valnou hromadu, která je orgánem, sdružujícím všechny členy, dále pak např. presidium. Vrcholným orgánem je generální sekretář, přičemž jehož prvním představitelem byl Alfred Mozer, nyní tuto funkci zastává Karl-Heinz Lambertz.¹⁰⁰

Aktuální členy sdružení AEBR můžeme nalézt na webových stránkách: www.aebr.eu.

Mapa, která je zveřejněna na stránkách AEBR, znázorňuje všechny euroregiony, které existují. Tuto mapu také přikládám jako přílohu k práci.

⁹⁸ Pro toto sdružení jsou dle jazykových skupin používány zkratky: AEBR - Association of European Border Regions, AGEG - Arbeitsgemeinschaft Europäischer Grenzregionen, ARFE - Association des Regions Frontalieres Europeennes

⁹⁹ *Association of European Border Regions* [online]. 2009 [cit. 2011-06-08]. Profile. Dostupné z WWW: <<http://www.aebr.eu/en/profile/profile.php>>.

¹⁰⁰ *Association of European Border Regions* [online]. 2009 [cit. 2011-06-07]. History of AEBR. Dostupné z WWW: <<http://www.aebr.eu/en/profile/history.php>>.

PRAKTICKÁ ČÁST

4 EUROREGION SILESIA JAKO PŘESHraniČNÍ STRUKTURA

Euroregion Silesia je přeshraniční strukturou, která se nachází na území Moravskoslezského kraje při hranicích s Polskem. Jedná se o dobrovolný svazek sdružení Silesia-CZ v České republice a polské Stowarzyszenie Gmin Dorzecza Górnej Odry (Sdružení obcí povodí Horní Odry).¹⁰¹ V České republice sídlí sekretariát Euroregionu Silesia v Opavě, polské ředitelství se nachází v polském Racibórzi.¹⁰²

Do dnešní doby nemá Euroregion Silesia jako celek právní subjektivitu, tu mají pouze sdružení ve státech, které euroregion tvoří. O právní subjektivitě bude možno hovořit až po sjednocení legislativy v rámci EU a vzniku Evropského seskupení pro územní spolupráci. Euroregion pracuje v souladu s právními řády České republiky i Polska.

Euroregion Silesia pro svou identifikaci používá také své logo.

Obrázek č. 4: Logo Euroregionu Silesia

Zdroj: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=programy-EU-cil3-publicita

¹⁰¹ Česká část Euroregionu Silesia má u své členské základny, sestávající se především z obcí od svého založení také přidružené členy, kterými jsou Slezská univerzita Opava, Okresní hospodářská komora Opava a Matice Slezská Opava; přístupno na *Euroregion Silesia* [online]. 2004, 2011 [cit. 2011-05-21]. Členská základna. Dostupné z WWW: <http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=euroregion-silesia-clenska-zakladna-CZ>.

¹⁰² Viz §2 Smlouvy o spolupráci, dostupné z: *Euroregion Silesia* [online]. 2004 [cit. 2011-07-24]. Euroregion Silesia – smlouva o spolupráci. Dostupné z WWW: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=euroregion-silesia-smlouva-o-spolupr%C3%A1ci.

4.1 Historie vzniku

O Euroregionu Silesia a jeho vzniku je v této souvislosti vhodné uvést, že: „*Společná historie, jazyková příbuznost, podobná kultura, politické podmínky i ekonomický potenciál byly a jsou dobrými předpoklady pro intenzivní česko-polskou spolupráci. Území Euroregionu Silesia je navíc přirozeným geografickým prostředím pro vzájemné kontakty lidí přes hranici, bez přírodních překážek v podobě hor či větších vodních toků. Tyto kontakty jsou usnadněny také neobvykle velkým počtem hraničních přechodů. Těch se jen na hranici na území euroregionu dlouhé necelých devadesát kilometrů nachází sedmnáct, z toho čtrnáct je určeno pro takzvaný malý pohraniční styk obyvatel příhraničních okresů.*“¹⁰³ Uvedená fakta jsou dle mého názoru pro Euroregion Silesia charakteristická a byla pro vznik a vývoj ERS do dnešních dnů velice důležité.

Zvýšení průchodnosti hranice v polovině 90.let se prolínalo se snahami o vznik spolupracujících subjektů přeshraničního charakteru, které vyvrcholily na území slezského pohraničí v době od července 1997 do září 1998, kdy byla dne 20.9.1998 v Opavě představiteli zástupců měst Opava, Krnov a polských měst Racibórz a Głubczyce podepsána Smlouva o spolupráci a tím byl založen Euroregion Silesia.¹⁰⁴

V České republice se Euroregion Silesia řadí k nejmladším a můžeme o něm říci, že vyplnil jakousi mezeru mezi euroregiony Praděd a Těšínské Slezsko na historickém území Horního Slezska.¹⁰⁵

K rozdělení území celistvého Slezska došlo v průběhu 18.století během války o Slezsko mezi Marií Terezií jako císařovnou Rakouska – Uherska a pruským králem Bedřichem II. Na území Slezska, které bylo do té doby jednotným územím, byla vytvořena hranice, v jejímž důsledku se pozastavil společný rozvoj území.

¹⁰³ STANJURA, Zbyněk; NOVOTNÁ - GALUZSKOVÁ, Jana. Euroregiony : Mosty přes hranice. *Časopis Veřejná správa*. 2008, 6. Dostupný také z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/2003/casopisy/vs/0507/pril1_info.html>.

¹⁰⁴ JANÁK, Dušan. Reforma veřejné správy v ČR a možnosti přeshraniční spolupráce. In *Společná aktivita obyvatel příhraničí. Opavské a opolské Slezsko ve směru evropských standardů : Sborník příspěvků z konference*. Opava : Slezská univerzita, 2003. s. 24.

¹⁰⁵ *Euroregion Silesia* [online]. 2004 [cit. 2011-07-24]. Euroregion Silesia – smlouva o spolupráci. Dostupné z WWW: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=euroregion-silesia-smlouva-o-spolupr%C3%A1ci.

Po druhé světové válce zůstalo území tohoto regionu na opačných stranách státní hranice a v období socialistické vlády se společný rozvoj příhraničních oblastí ještě více vzdálil. Z důvodu naznačené situace se v období do roku 1989 v žádném případě nedá hovořit o společném rozvoji regionu.

S rozvojem spolupráce v příhraničí spojujeme na jedné straně demokratickou změnu režimu na obou stranách hranice mezi Českou republikou a Polskem a s tímto procesem související „zprůchodnění hranic“.¹⁰⁶ Na druhé straně se jedná o iniciativu EU v oblasti regionální politiky a přeshraniční spolupráce mezi státy, a to i před vstupem do Evropské unie.

V listopadu 1997 se po předchozí spolupráci měst a obcí dohodli přední představitelé regionu na vytvoření přeshraniční struktury ve formě euroregionu. V obou státech byla založena sdružení, která spolu v roce 1998 uzavřela smlouvu o spolupráci. Vznikl tak Euroregion Silesia.¹⁰⁷

Toto období je některými autory označováno za třetí fázi přeshraniční spolupráce. Období je pro české části ERS charakteristické tendencí rozšiřování.¹⁰⁸

¹⁰⁶ V roce 1993 byl dokončen hraniční přechod Sudice – Pietraszyn; přičemž otevírání nových hraničních přechodů bylo v roce 1993 na valném shromáždění Sdružení obcí Horního Slezska a severní Moravy stanoveno jako priorita pro další roky - JANÁK, Dušan. Reforma veřejné správy v ČR a možnosti přeshraniční spolupráce. In Společná aktivita obyvatel příhraničí. *Opavské a opolské Slezsko ve směru evropských standardů : Sborník příspěvků z konference*. Opava : Slezská univerzita, 2003. s. 24.

¹⁰⁷ Při vzniku euroregionu odborníci z významných opavských slezských institucí jednoznačně doporučili název „Silesia Superior“ (v překladu „Horní Slezsko“), a to s ohledem na centrum euroregionu tvořené českým Opavskem a polským Ratibořskem. Představitelé dali přednost jednoduššímu, i když z geografického pohledu, ne tak přesnému názvu. Dostupné z: *Euroregion Silesia* [online]. 2004 [cit. 2011-07-24]. Název Euroregionu Silesia. Dostupné z WWW: <http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=euroregion-silesia-nazev>.

¹⁰⁸ JANÁK, Dušan. Reforma veřejné správy v ČR a možnosti přeshraniční spolupráce. In Společná aktivita obyvatel příhraničí. *Opavské a opolské Slezsko ve směru evropských standardů : Sborník příspěvků z konference*. Opava : Slezská univerzita, 2003. s. 24.

4.2 Právní postavení Euroregionu Silesia

Právní postavení euroregionů jako subjektů práva je jejich významnou charakteristikou. Protože se euroregion skládá ze dvou částí, z nichž byla každá založena v jiném státě dle tamějšího platného právního řádu, je právní status obou částí euroregionu jiný.

4.2.1 Právní postavení v České republice

V České republice jsou euroregiony zájmovými sdruženími právnických osob, kterým je dle občanského zákoníku přiznána právní subjektivita (přesněji podle §20 písm. f, zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů¹⁰⁹). V České republice můžeme ve srovnání s okolními státy hodnotit postavení euroregionů jako slabé, a to vzhledem k úloze, kterou v regionálním rozvoji zastávají, neodpovídá podle mého názoru právní postavení důležitosti těchto celků.

4.2.2 Právní postavení polské strany

Právním subjektem dle polské právní úpravy je Sdružení obcí povodí Horní Odry neziskovým sdružením. Pro účely polské správy daní se jedná o sdružení, kde jsou činnosti ostatních členských organizací neklasifikovány, protože aktivity podporují rozvoj místních komunit a evropskou integraci, kontakty a vzájemnou spolupráci. Sdružení svou činnost vykonává zdarma.¹¹⁰

¹⁰⁹ Některé euroregiony jsou dle ustanovení §49 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů, sdružením obcí. O formě euroregionů rozhoduje především to, zda jsou členy pouze obce nebo další právnické osoby, jak je tomu v případě Euroregionu Silesia.

¹¹⁰ *Euroregion Silesia* [online]. 2007 [cit. 2011-07-24]. Smlouva o spolupráci. Dostupné z WWW: <http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=euroregion-silesia-zakladni-dokumenty-PL>.

4.2.3 Postavení euroregionu v Evropském seskupení pro územní spolupráci

Euroregion jako celek vzniká podepsáním dohody o spolupráci, která strany dohody zavazuje k vzájemné spolupráci, nezakládá ovšem právní subjektivitu euroregionu jako celku.

Návrh, jak zabezpečit vznik právní subjektivity euroregionu přineslo nařízení ze strany EU¹¹¹, která chce do budoucna z euroregionů vytvořit tzv. Evropská společenství pro územní spolupráci neboli také ESÚS. Členstvím v tomto seskupení by euroregion získal právní subjektivitu.

Zakotvením právní subjektivity celku vzniká celému euroregionu možnost společně (obě stávající sdružení dohromady) vlastnit majetek, vystupovat před soudem, ale také přijímat společné zaměstnance.

Dle příslušného nařízení EU mohou být členy ESÚS členské státy, regionální orgány, místní orgány nebo též veřejnoprávní subjekty, s podmínkou, že uvedené subjekty se musí nacházet nejméně na území dvou členských států.

Pro vznik ESÚS mezi sebou členové uzavřou úmluvu a stanoví a zajistí souhlas členských států, na jejichž území se nachází.

ESÚS nabývá právní subjektivitu dnem registrace nebo dnem zveřejnění ve Věstníku EU. Registrace seskupení probíhá v souladu s platným vnitrostátním právem členského státu, kde má ESÚS sídlo. Při výkonu činnosti se dle příslušného právního předpisu použije rozhodné právo státu, kde má ESÚS sídlo.

Článek 7 uvedeného nařízení EU o ESÚS vymezuje pravomoci Evropského sdružení pro územní spolupráci tak, že stanoví: „*ESÚS vykonává úkoly, které mu svěří jeho členové v souladu s tímto nařízením.*“ Tím dává EU členům ESÚS volnost, aby ESÚS svěřili úkoly podle svého uvážení. Úkoly jsou ovšem omezeny na provádění programů územní spolupráce nebo projektů spolufinancovaných EU.

¹¹¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1082/2006 o evropském uskupení pro územní spolupráci (ESÚS).

Proto, aby byl ESÚS samostatným orgánem, stanoví nařízení EU o ESÚS v čl. 10 společné orgány, které jménem ESÚS vystupují. Jsou jimi: shromáždění a ředitel. Ve stanovách mohou být odsouhlaseny další orgány.

Euroregion Silesia v procesu přijetí nařízení o ESÚS hraje takovou roli, že z důvodu nutnosti předložení zprávy o uplatňování příslušného nařízení, kterou předkládá Evropská komise Evropskému parlamentu a Radě, byla v říjnu roku 2007 ustavena v rámci Výboru regionů odborná skupina pro záležitosti ESÚS (tzv. EGTS Expert Group¹¹²). Tato skupina se skládá z 31 stálých členů, kteří zastupují členské státy EU.

Za Českou republiku byl do této skupiny vybrán euroregion Silesia-CZ, jehož úkolem v expertní skupině je (stejně jako úkolem každého člena) monitoring a implementace nařízení o ESÚS na úrovni národního státu a umožnění výměny zkušeností při vytváření ESÚS. Důležitým úkolem je specifikování možností při využívání ESÚS jako nástroje pro územní spolupráci v Evropě.¹¹³

¹¹² ESÚS v angličtině European grouping of territorial cooperation, z toho EGTC.

¹¹³ NOVOTNÁ GALUZSKOVÁ, Jana; KARDACZYŃSKA, Daria; SIARA, Magdalena . *Euroregion Silesia : Překračujeme hranice*. 1.vydání. Racibórz : OPOLGRAF S.A., 2009. s.17.

4.3 Činnost Euroregionu Silesia

Obecně o Euroregionu Silesia jako přeshraniční struktuře v rámci EU lze uvést, že se zaměřuje na rozvoj přeshraniční spolupráce. Nejdůležitější činností euroregionu je dle Stanov Euroregionu Silesia: „*podpora a realizace česko-polské spolupráce v příhraničních regionech (...) s cílem potlačit negativní vliv existence státní hranice, zajistit rovnoměrný rozvoj příhraničního území po obou stranách hranice a umožnit tak plynulou integraci tohoto území v rámci Evropské unie.*“¹¹⁴

Stanovy ERS upravují, jakými úkoly se euroregion při své činnosti zejména zabývá. Jedná se o podporu rozvoje regionu v mnoha oblastech běžného života občanů, kteří žijí na území ERS. Jde o činnosti, jež můžeme rozdělit na několik úseků:

- překračování česko-polské hranice
- vzdělání, kultura a sport;
- cestovní ruch,

Dle Statutu jde dále o rozvoj v oblastech dopravní infrastruktury, životního prostředí, péče o společné kulturní dědictví. V hospodářské oblasti je to podpora výměny zkušeností a informací z odvětví trhu práce a podpora spolupráce hospodářské a obchodní oblasti. Dalšími oblastmi podpory jsou: „*prevence a řešení důsledků živelných pohrom, společné plánování rozvoje příhraničního regionu, informace o příhraničním regionu a jeho prezentace.*“ ERS v první řadě podporuje myšlenky evropské integrace, která je nadřazena všem úkolům a cílům euroregionu.¹¹⁵

4.3.1 Činnost Euroregionu Silesia v oblasti překračování česko-polské hranice

O činnostech Euroregionu Silesia můžeme říci, že se jedná o činnosti, jejichž cílem je zajištění podmínek pro realizaci a využívání programů v této oblasti. ERS svými činnostmi podporuje snahy svých členů a jednotlivců, které vedou k rozvoji příhraničního

¹¹⁴ Euroregion Silesia [online]. 2004 [cit. 2011-06-15]. Stanovy. Dostupné z WWW: <http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=euroregion-silesia-standovy>.

¹¹⁵ Stanovy přístupné z Euroregion Silesia [online]. 2004 [cit. 2011-07-24]. Stanovy. Dostupné z WWW: <http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=euroregion-silesia-standovy>.

území euroregionu a jsou v souladu se stanovenými cíli Euroregionu Silesia prostřednictvím Fondu malých (mikro) projektů v rámci programu přeshraniční spolupráce.

S činností ERS souvisí také vybudování a následné fungování sekretariátů na obou stranách euroregionu. Díky pomoci, a to hlavně finanční pomoci měst Opavy a Racibórze, se podařilo vybudovat silné zázemí, a to jak personální, tak technické, čímž se v současnosti daří plnění stanovených úkolů.¹¹⁶

V současné době spolu sekretariáty obou stran ERS spolupracují téměř denně, a to zvláště při realizaci tzv. Fondu mikroprojektů. Spolupráce je uskutečňována na základě dohody o realizaci Fondu mikroprojektů, která byla mezi národními stranami Euroregionu Silesia uzavřena v roce 2008.¹¹⁷

Tato smlouva obě strany zavazuje ke správě společného fondu, který je součástí Operačního programu přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika v rámci cíle EU pro 2007 – 2013, Evropská územní spolupráce.¹¹⁸

Zbývá doufat, že v příštím programovacím období bude cíl Evropské územní spolupráce zachován a obě strany ERS budou i do budoucna spolupracovat v této činnosti.

4.3.2 Činnost a role Euroregionu Silesia v programech přeshraniční spolupráce

Již od prvních programů EU podporujících přeshraniční spolupráci na česko-polské hranici, vyvíjel Euroregion Silesia snahy s cílem úspěšné realizace těchto programů. Hlavním úkolem ERS se stala pomoc jiným subjektům při čerpání evropských finančních prostředků.

¹¹⁶ NOVOTNÁ GALUZSKOVÁ, Jana; KARDACZYŃSKA, Daria; SIARA, Magdalena. *Euroregion Silesia : Překračujeme hranice*. 1.vydání. Racibórz : OPOLGRAF S.A., 2009. s. 18.

¹¹⁷ *Euroregion Silesia* [online]. 2008 [cit. 2011-07-31]. Činnost euroregionu. Dostupné z WWW: <http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=cinnost-euroregionu-uvod&show_menu=60>.

¹¹⁸ NOVOTNÁ GALUZSKOVÁ, Jana; KARDACZYŃSKA, Daria; SIARA, Magdalena. *Euroregion Silesia : Překračujeme hranice*. 1.vydání. Racibórz : OPOLGRAF S.A., 2009. s. 19.

Euroregion Silesia postupně navázal spolupráci s orgány, které čerpání prostředků na obou stranách hranice řídí (ČR – Ministerstvo pro místní rozvoj, PR – Ministerstvo pro regionální rozvoj) a mezi ostatními regiony na česko-polské hranici si vybudoval své postavení.¹¹⁹

Úkoly ERS v předvstupním programu Phare CBC byly na obou stranách hranice odlišné a oproti současnosti značně omezené. Omezenost souvisela s tím, že ani jedna ze zemí nebyla členem EU. Finanční zdroje z tohoto programu byly využívány v letech 1999-2003.¹²⁰

Po vstupu ČR a Polské republiky do EU, byl ERS zapojen do iniciativy INTERREG IIIA a stal se „správcem“ Fondu mikroprojektů. Toto přechodné období trvalo od vstupu ČR a PR do EU v roce 2004 do roku 2006. U iniciativy INTERREG IIIA se jednalo o přímou spolupráci mezi sousedními regiony, která podporovala aktivity v sousedních příhraničních regionech a umožňovala tak realizaci společných projektů partnerských subjektů na obou stranách hranice.¹²¹

Od roku 2007 v programovacím období do roku 2013 v rámci cíle Evropské územní spolupráce funguje Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika. Pro cíl 3 byly zřízeny dva typy programů: Operační program meziregionální spolupráce a Operační program národní spolupráce.

Operační program meziregionální spolupráce je určen pro zlepšení účinnosti politiky regionálního rozvoje, přičemž hlavními oblastmi spolupráce jsou inovace, znalostní ekonomika, životní prostředí a ochrana před riziky.

Operační program nadnárodní spolupráce se zaměřuje na spolupráci mezi veřejnými orgány a institucemi s charakterem veřejných orgánů s cílem výměny a přenosu

¹¹⁹ Euroregion Silesia [online]. 2008 [cit. 2011-07-31]. Cíl 3 - Evropská územní spolupráce. Dostupné z WWW: <http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=programy-EU-cil3-o-programu&show_menu=59>.

¹²⁰ Euroregion Silesia [online]. 2008 [cit. 2011-07-31]. Phare CBC. Dostupné z WWW: <http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=programy-EU-PHARE-CBC-o-programu>.

¹²¹ Euroregion Silesia [online]. 2008 [cit. 2011-07-31]. Interreg IIIA - O programu. Dostupné z WWW: <http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=programy-EU-interreg-III-o-programu>.

zkušeností především v oblasti inovací, dopravní dostupnosti, životního prostředí a zvyšování atraktivity měst a regionů.¹²²

Prvním krokem v období 2007 – 2013 bylo vypracování pravidel Fondu mikroprojektů pro žadatele. V souvislosti s tímto bylo nutno ustavit tzv. Euroregionální řídicí výbor, jehož úkolem je projednávání žádostí o dotace a monitoring realizace Fondu mikroprojektů.

Každodenní administraci Fondu mikroprojektů zajišťují pracovníci sekretariátů. K úkolům zaměstnanců patří:

- poskytování a zveřejňování informací o Fondu mikroprojektů – formou seminářů, konzultací, zveřejnění informací v tisku nebo dálkovým přístupem na webových stránkách, vydávání propagačních letáků;
- poskytování metodické pomoci žadatelům;
- příjem žádostí o dotaci, kontrola formální správnosti a přijatelnosti;
- zajištění hodnocení finanční a věcné kvality a také přeshraničních aspektů projektů prostřednictvím nezávislých regionálních expertů;
- příprava podkladů pro jednání Euroregionálního řídicího výboru, zajištění jednání orgánu, zpracování dokumentace z jednání;
- příprava smluv o financování projektu s úspěšnými žadateli;
- průběžná kontrola projektů– věcná, finanční a formální;
- kontrola projektů na místě;
- kontrola a schvalování závěrečných zpráv a žádostí o platbu ukončených projektů;
- proplácení projektů;
- zpracování souhrnných žádostí o proplácení výdajů ukončených projektů.¹²³

¹²² *Euroregion Silesia* [online]. 2008 [cit. 2011-07-31]. Cíl 3 - Evropská územní spolupráce. Dostupné z WWW: < http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=programy-EU-cil3-o-programu&show_menu=59 >.

Jak vyplývá z výše uvedeného výčtu činností pracovníků sekretariátu, je jejich náplň práce týkající se správy Fondu mikroprojektů, velice obsáhlá.

4.4 Organizační struktura Euroregionu Silesia

Pokud se budu zabývat organizační strukturou ERS jako celku, musím přihlídnout k tomu, že Euroregion Silesia se skládá z české a polské části, přičemž každá strana má organizační strukturu jinou. Současně existují společné orgány. Forma organizační struktury je ovlivněna právním postavením nejen národních částí, ale i rozsahem vykonávané činnosti. Organizační strukturu ovlivňují také specifické zvyky na stranách euroregionu.

4.4.1 Česká strana Euroregionu Silesia

Jak bylo uvedeno již výše, je sídlem české strany euroregionu statutární město Opava. Stanovy české části euroregiony v čl. V stanovují, že orgány jsou: Valná hromada, Rada, Sekretariát, Revizní komise, Pracovní skupiny.

Valná hromada je nejvyšším orgánem české části euroregionu. K jejím členům se řadí zástupci členů, a to jak řádných, tak také přidružených.¹²⁴ Tato skutečnost svědčí o důležitosti každého článku Euroregionu Silesia pro jeho fungování.

Dalším z orgánů je Rada, která se schází v období mezi zasedáními Valné hromady české části ERS. Tato zasedání jsou nepravidelná a konají se zpravidla každé tři měsíce, nebo podle potřeby. Jedná se o orgán, jejíž maximální počet je stanoven na 11 členů. V čele Rady stojí předseda, který je zároveň statutárním zástupcem české části ERS. Bývá zvykem, že předsedu Rady zastává primátor Statutárního města Opavy. Zástupcem předsedy Rady je místopředseda, který předsedu v jeho nepřítomnosti zastupuje.¹²⁵

¹²³ NOVOTNÁ GALUZSKOVÁ, Jana; KARDACZYŃSKA, Daria; SIARA, Magdalena. *Euroregion Silesia : Překračujeme hranice*. 1. vydání. Racibórz : OPOLGRAF S.A., 2009. s. 29-30.

¹²⁴ *Euroregion Silesia* [online]. 2004, 2011 [cit. 2011-06-12]. Orgány české části Euroregionu Silesia. Dostupné z WWW: <http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=euroregion-silesia-organy-CZ>.

¹²⁵ Nynějším předsedou Rady české části euroregionu je primátor Statutárního města Opavy, jeho zástupkyní je místostarostka města Krnova. Přístupno z: *Euroregion Silesia* [online]. 2004, 2011 [cit. 2011-06-12]. Orgány české části Euroregionu Silesia. Dostupné z WWW: <http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=euroregion-silesia-organy-CZ>.

Sekretariát je výkonným orgánem, sloužícím k zajištění chodu české části Euroregionu Silesia, Euroregionu Silesia - CZ. Jedná se o výkonný orgán, který má v rámci euroregionu všeobecnou působnost. V čele české části ERS stojí tajemník.¹²⁶

Kontrolním orgánem je revizní komise, která se skládá nejméně ze tří členů jmenovaných Valnou hromadou. Předseda revizní komise je volen z jejich členů. Činnost revizní komise představuje kontrolu hospodaření s majetkem a finančními prostředky, dodržování Stanov a kontrolu dalších činností, které jsou Sdružením prováděny.

Pracovní skupiny jsou zřizovány jako poradní orgány Rady. V současné době nejsou žádné pracovní skupiny zřízeny. Dle Stanov mohou být zřízeny pracovní skupiny dočasného nebo trvalého charakteru. O zřízení a zrušení pracovních skupin rozhoduje Rada. Ve vztahu k Radě mají pracovní skupiny funkci poradního orgánu.

4.4.2 Polská strana Euroregionu Silesia

Sídlem polské strany Euroregionu Silesia je město Racibórz. Podle § 6 Statutu Sdružení obcí povodí Horní Odry se k orgánům řadí: Valné Shromáždění členů, Rada a Revizní komise.¹²⁷

Valné shromáždění členů upravuje § 7 Statutu polské strany Euroregionu Silesia.¹²⁸ Jedná se o orgán, v němž se sdružují zástupci členských obcí polské části ERS. Do věcné působnosti Valného shromáždění členů patří všechny pravomoci, které Statutem polské strany euroregionu nejsou svěřeny jinému orgánu.

Představitelé jednotlivých obcí jsou předními zástupci těchto obcí (např. starosta, primátor nebo jejich pověřený zástupci); přičemž každý člen má při hlasování právě jeden hlas.

¹²⁶ *Euroregion Silesia* [online]. 2004, 2011 [cit. 2011-06-12]. Orgány české části Euroregionu Silesia. Dostupné z WWW: <http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=euroregion-silesia-organy-CZ>.

¹²⁷ Dle Stanov polské strany Euroregionu Silesia se v polském jazyce jedná o Walne Zebranie Członków, Zarząd, Komisja Rewizyjna. Dostupné z: *Euroregion Silesia* [online]. 2004, 2011 [cit. 2011-07-12]. Smlouva o spolupráci PL. Dostupné z WWW: <http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=euroregion-silesia-zakladni-dokumenty-PL>.

¹²⁸ Statut polské strany ERS, přístupný na: *Euroregion Silesia* [online]. 2004, 2011 [cit. 2011-07-12]. Smlouva o spolupráci PL. Dostupné z WWW: <http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=euroregion-silesia-zakladni-dokumenty-PL>.

K právům členů dle § 7 Statutu Sdružení obcí povodí Horní Odry patří schvalování a odvolávání členů Představenstva a Revizní komise, schvalování rozpočtu a jeho kontrola, ustavování výše členských poplatků, změna Statutu, schvalování přijetí dalších členů, připojení se k jiné instituci nebo také jednání se státními orgány a orgány územní samosprávy.

Setkání členů Valného shromáždění se konají jednou za šest měsíců, tedy dvakrát ročně. Valné shromáždění členů může svolat Představenstvo, a to buď z vlastní iniciativy nebo z podnětu Revizní komise.

Představenstvo je výkonným orgánem Sdružení obcí povodí Horní Odry neboli polské části euroregionu. Jeho složení odpovídá uspořádání městské rady. Z řad Představenstva je volen předseda a jeho zástupce. Předseda zastupuje Sdružení obcí povodí Horní Odry navenek. Pravomoci Představenstva jsou dle §8 Statutu vypracování návrhu rozpočtu a předkládání uzávěrky a výročních zpráv Valnému shromáždění členů; vykonávání úkolů, stanovených Valným shromážděním členů a další.

Funkční období členů odpovídá době, na kterou je volena městská rada.

Rada je volena, její funkční období odpovídá době, na niž je voleno zastupitelstvo obcí.

Revizní komise je kontrolní orgán, který je na ostatních orgánech nezávislý. Členové Revizní komise jsou voleni a pro výkon funkce člena Revizní komise platí, že v minulosti nesměl být trestán. Současně se jedná o bezplatnou funkci. Do působnosti Revizní komise se řadí přezkum výroční zprávy polské části Euroregionu Silesia, běžná kontrola Představenstva a poskytování zpráv Valnému shromáždění členů.¹²⁹

Posláním Sekretariátu polské části euroregionu patří udržování stálého kontaktu se členskými obcemi. V čele sekretariátu stojí ředitel.¹³⁰

¹²⁹ § 9 Statutu.

¹³⁰ NOVOTNÁ GALUZSKOVÁ, Jana; KARDACZYŃSKA, Daria; SIARA, Magdalena. *Euroregion Silesia : Překračujeme hranice*. 1.vydání. Racibórz : OPOLGRAF S.A., 2009. s. 18.

4.4.3 Společné orgány Euroregionu Silesia

Společné orgány vznikly na základě Dohody o spolupráci, jež mezi sebou uzavřely Silesia-CZ se Sdružením obcí povodí Horní Odry. Do společných orgánů jsou z obou stran euroregionu delegováni zástupci.

Seznam orgánů je uveden ve společných Stanovách v článku č. VI. Jedná se o: Prezidium Euroregionu, předsedu Euroregionu a pracovní skupiny Euroregionu.

Prezidium Euroregionu ERS je složeno z národních delegátů euroregionu. Jde o nejvyšší orgán ze společných orgánů Euroregionu Silesia, který reprezentuje euroregion navenek. Orgán je složený z pěti zástupců z každé strany euroregionu. Představitelé Prezidia Euroregionu jsou voleni Valnou hromadou každé části ERS.

Úkolem Prezidia je řešení společných problémů, které se na obou částech Euroregionu Silesia prolínají.

Předseda Euroregionu reprezentuje současně obě části euroregionu. Tuto funkci vykonává střídavě zvolený zástupce stran Euroregionu Silesia. Funkční období předsedy Euroregionu je jeden rok. Ve své funkci je předseda Euroregionu zastupován místopředsedou. Při obsazování těchto funkcí platí, že každý z představitelů je zástupcem jiné strany hranice.

Absence společného Valného shromáždění je účelná, a to z důvodu velkého počtu členů na obou stranách ERS, kdy by řešení podstatných záležitostí v takovém počtu ztrácelo svou efektivitu.

Pracovní skupiny zajišťují plnění zvláštních úkolů ad hoc, tedy pro jednotlivé nebo aktuální problémy. Pracovní skupiny jsou složeny ze zástupců obou částí euroregionu. V současnosti nejsou zřízeny žádné společné Pracovní skupiny Euroregionu Silesia.

Sekretariáty jsou pro běžný chod ERS velmi podstatné. Úzká spolupráce sekretariátů, jak ji známe dnes, nefungovala od počátku. Nynější stav je výsledkem úkolů, které na sebe postupně Euroregion přebíral. Spolupráce probíhá především v oblasti koordinace

a realizace Fondu mikroprojektů.¹³¹ Do budoucna budou svou iniciativu nejspíše moci sekretariáty rozvíjet v nové podobě Evropského seskupení pro územní spolupráci.

Jak bylo uvedeno již v předchozí části práce, byl z důvodu administrace Fondu mikroprojektů zřízen tzv. Euroregionální řídicí výbor. Orgán byl zřízen proto, aby mohl projednávat žádosti o dotace a provádět monitoring realizace Fondu mikroprojektů. Jedná se o společný orgán české a polské strany, který je složen ze zástupců členských obcí a měst a také ze zástupců přidružených organizací. Zasedání výboru se konají několikrát ročně střídavě na území české nebo polské části ERS.¹³²

Při svém jednání se Euroregionální řídicí výbor řídí Jednacím řádem. Na činnost tohoto orgánů dohlíží kromě řídicích orgánů Operačního programu přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika také Centrum pro regionální rozvoj ČR a Slezský vojvodský úřad.

4.5 Financování Euroregionu Silesia

Jako každá organizace, musí i euroregiony hradit svou činnost. Ačkoli není jejich cílem generovat zisk, finanční prostředky potřebují jednak na svůj provoz, a dále také na aktivity podporující přeshraniční spolupráci.¹³³ Dle provedeného průzkumu se ukázalo, že právě finance jsou omezujícím faktorem rozvoje činností euroregionů.¹³⁴

Protože Euroregion Silesia jako celek nemá právní subjektivitu, souvisí s tím také společné či spíše jednotné financování činností, jež Euroregion provozuje.

Rozpočet české části Euroregionu Silesia je schvalován Valnou hromadou na každý rozpočtový rok zvlášť.

¹³¹ Spolupráce byla podpořena Dohodou o spolupráci na Fondu mikroprojektů v rámci Euroregionu Silesia, která byla uzavřena v roce 2008 a jejímž cílem je správa společného fondu z Operačního programu přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika v rámci cíle EU na léta 2007 – 2013: Územní spolupráce. NOVOTNÁ GALUZSKOVÁ, Jana; KARDACZYŃSKA, Daria; SIARA, Magdalena. *Euroregion Silesia : Překračujeme hranice*. 1.vydání. Racibórz : OPOLGRAF S.A., 2009. s.18.

¹³² NOVOTNÁ GALUZSKOVÁ, Jana; KARDACZYŃSKA, Daria; SIARA, Magdalena. *Euroregion Silesia : Překračujeme hranice*. 1.vydání. Racibórz : OPOLGRAF S.A., 2009. s.29.

¹³³ BRANDA, Pavel. Euroregiony v České republice : komparativní analýza. *Současná Evropa*. 2009, 1, s. 87.

Chod ERS je podle § 12 Smlouvy o spolupráci financován ze zdrojů sdružení, mezi které patří členské příspěvky členů sdružení jednotlivých stran euroregionu, účelové a neúčelové dotace, možné podpůrné prostředky a dary.

4.5.1 Členské příspěvky

O výši členských příspěvků rozhoduje každoročně s předstihem Valná hromada. Členské příspěvky jsou od členů (obcí) vybírány ročně, a to za jednoho obyvatele dané obce.

Sazba členského příspěvku pro rok 2011 byla Euroregionem Silesia stanovena na 2 Kč¹³⁵ za rok na jednoho obyvatele pro všechna členská města a obce kromě statutárního města Ostravy, kde roční členský příspěvek na obyvatele činí 1,50 Kč (zde je příspěvek v přepočtu dle stanoveného devizového kurzu 0,08 EUR).¹³⁶

V Polsku byl v roce 2011 stanoven členský příspěvek obcí na 0,7 PLN, což je 0,18 EUR. Při porovnání s členským příspěvkem obcí Silesia-CZ kromě Ostravy je tato částka skoro třikrát vyšší. Z důvodu vyšší platby a jiných zúčtovacích podmínek jsou v Polsku platby vybírány každé čtvrtletí. To by v ČR kvůli složitější administrativě a následné kontrole vzhledem k počtu členů nebylo administrativně vhodné, proto jsou příspěvky vybírány jednou ročně.

4.5.2 Administrace správy fondu

Dle uvedeného rozpočtu jsou příjmem Euroregionu Silesia platby za administraci Fondu malých projektů, a to dotace z Evropského fondu regionálního rozvoje a také dotace ze státního rozpočtu České republiky.

¹³⁴ BRANDA, Pavel. Euroregiony v České republice : komparativní analýza. *Současná Evropa*. 2009, 1, s. 89.

¹³⁵ Při kurzu ČNB k 31.12.2010 odpovídá je EUR = 25,06; 1 Kč je tedy 0,06 EUR. Zdroj informací, týkajících se poplatků: interní zdroj poskytnutý Sekretariátem Silesia-CZ.

¹³⁶ Pro srovnání uvádím, že sazba se pohybuje od 2,50 Kč v Euroregionu Labe do 6 Kč, která je vybírána v Euroregionu Ergensis. BRANDA, Pavel. Euroregiony v České republice : komparativní analýza. *Současná Evropa*. 2009, 1, s. 88.

Jak jsem uvedla výše, je omezujícím faktorem rozvoje euroregionů finanční stránka. Nejedná se o zdroje, ale o zajištění cash-flow¹³⁷ v průběhu rozpočtového roku, a to: „především v souvislosti s opožděnými platbami za administraci Fondu malých projektů a z toho pramenící nutnosti předfinancovat tuto administraci“.¹³⁸

4.6 Členství v české části Euroregionu Silesia

Členem české části Euroregionu Silesia se mohou dle čl. 3 Stanov stát kraje, města, obce či sdružení obcí příhraničního regionu. Podmínkou pro přijetí je, že žadatelé:

- „podají písemnou žádost
- s jejich členstvím vysloví souhlas jejich zastupitelstva či nejvyšší orgán sdružení obcí
- tento orgán současně vyjádří souhlas s obsahem stanov Sdružení
- s jejich žádostí vysloví souhlas Rada Sdružení.“¹³⁹

Euroregion Silesia je svým členstvím raritou, a to proto, že se jeho členy mohou stát i jiné právnické osoby, které mají sídlo v příhraničním regionu a splní podmínky uvedené v článku III. Stanov.

Každý z členů je v rámci orgánů české části Euroregionu Silesia v jejich orgánech zastupován svým statutárním zástupcem nebo jiným pověřeným zástupcem. Mezi práva a povinnosti členů patří: „účastnit se Valné hromady Sdružení s právem hlasovat, volit a být volen do orgánů Sdružení, podílet se na výhodách plynoucích z členství ve Sdružení, vyjadřovat se a podávat vlastní návrhy k činnosti Sdružení“¹⁴⁰

¹³⁷ Jedná se o příjem nebo výdej peněžních prostředků. Cash flow představuje rozdíl mezi příjmy a výdaji peněžních prostředků za dané období

¹³⁸ BRANDA, Pavel. Euroregiony v České republice : komparativní analýza. *Současná Evropa*. 2009, 1, s. 90.

¹³⁹ Dle čl. III Stanov dostupných z: *Euroregion Silesia* [online]. 2004, 2010 [cit. 2011-07-20]. Stanovy Euroregionu Silesia. Dostupné z WWW: <http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=euroregion-silesia-zakladni-dokumenty-CZ>.

¹⁴⁰ Čl. IV Práva a povinnosti členů Statutu.

Naopak každý člen je povinen účastnit se Valné hromady Sdružení, napomáhat realizaci úkolů, které euroregion provozuje. Současně mezi povinnosti patří podílet se na financování Sdružení, a to ve stanovené výši členských příspěvků.

Členové mají na základě Statutu možnost vystoupit ze Sdružení. Postup je podání výpovědi do 30.6. roku, vystoupení je realizováno k 31.12. téhož roku. Členství v české části ERS může být ukončeno i ze strany Sdružení, a to v případě, kdy člen porušuje zájmy Sdružení nebo z důvodu neochoty platit stanovené členské příspěvky. O vyloučení člena rozhoduje podle čl. IV Statutu Euroregionu Silesia – CZ Rada tohoto Sdružení.

4.7 Geografické vymezení Euroregionu Silesia

Euroregion Silesia se nachází na státním území ČR a Polské republiky. Na území ERS můžeme pohlížet z několika pohledů.

4.7.1 Evropský pohled

Jednou z možností, jak můžeme pohlížet na území Euroregionu Silesia, který se rozkládá na území dvou států, jejichž správní členění není v rámci státního zřízení shodné, je z pohledu evropského. Evropská unie¹⁴¹ pro účely sjednocení správního členění a spravedlivého přerozdělování finančních prostředků zavedla ve všech členských státech jednotné správní členění NUTS. Toto členění bylo vytvořeno s přihlédnutím k administrativnímu členění jednotlivých členských států EU.¹⁴²

Protože je Polsko svou rozlohou větší zemí než Česká republika, je předpokladem, že v jednotném územním členění systému NUTS se bude v Polsku nutně nacházet více regionů zařazených do NUTS 2. Podle zjištěných informací je Polsko rozděleno na 16 regionů NUTS 2.¹⁴³

¹⁴¹ Přesněji tedy Evropský statistický úřad EUROSTAT ve spolupráci s ostatními orgány EU.

¹⁴² PEKOVÁ, Irena. *Centrum pro regionální rozvoj České republiky* [online]. 2009, 28.3.2011 [cit. 2011-06-23]. Klasifikace NUTS. Dostupné z WWW: <<http://www.crr.cz/cs/regiony/regionalni-cleneni/nuts-a-kraje-cr/>>.

¹⁴³ *Cross-border friendship database* [online]. 2004 [cit. 2011-06-23]. Tabulky Polsko. Dostupné z WWW: <<http://www.crossborderdatabase.de/CBFDSite2/jsp/tables.jsp?nk=P&nk2=&lang=c&nuts=3&nav=6>>.

V České republice se Euroregion Silesia nachází na území NUTS 2 regionu soudržnosti Moravskoslezsko, v Polsku je to území wojvodství Śląskie a Opolskie, což jsou také regiony zařazené do skupiny NUTS 2.

4.7.2 Pohled na české a polské území Euroregionu Silesia

Pro zhodnocení geografického pohledu na české a polské území ERS uvedu nejdříve důležitá fakta pro následnou komparaci jednotlivých ukazatelů.

Česká část ERS

Pokud budeme na českou část Euroregionu Silesia pohlížet z hlediska velikosti, patří svou rozlohou mezi malé, počtem obyvatel se řadí ke středním, stejně tak jako počtem obcí.¹⁴⁴ Co se týče rozlohy, zabírá česká část ERS 1290 km². Počet obyvatel trvale žijících na území Euroregionu Silesia je okolo 525 tisíc. Co se týče obcí, které jsou členy euroregionu, jejich počet je 58.

Sídlem české strany ERS je statutární město Opava.

Mezi okresy, jejichž obce jsou členy Euroregionu Silesia a tudíž jsou s euroregionem spojeny, patří okresy Opava, Bruntál, Ostrava – město a Nový Jičín.¹⁴⁵ Uvedené okresy jsou celky, které spadají pod Moravskoslezský kraj, popř. také Moravskoslezsko (NUTS 2).

Členy ERS je také Slezská univerzita Opava, Hospodářská komora Opava, Matice slezská Opava.

¹⁴⁴ BRANDA, Pavel. Euroregiony v České republice : komparativní analýza. *Současná Evropa*. 2009, 1, s. 71-101.

¹⁴⁵ Statistické údaje byly čerpány ze zdroje: *Euroregion Silesia* [online]. 2004, 2011 [cit. 2011-06-23]. Statistické údaje o Euroregionu Silesia. Dostupné z WWW: <http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=euroregion-silesia-statistika>.

Polská strana

Polská strana ERS neboli také Sdružení obcí povodí Horní Odry se nachází na území wojvodství Opolskie a Śląskie, neboli vojvodství Opolské a Slezské.

Polská část se rozkládá na 1500 km², je zde organizováno 287 obcí, které se nacházejí na území powiatů (okresů) racibórski a głubczycki, a částech okresů wodzisławski a rybnicki.¹⁴⁶

Racibórz je sídelním městem Euroregionu Silesia v jeho polské části.

Srovnání

Polské území Euroregionu Silesia je rozlohou o 210 km² větší, než část česká. Co se týče počtu obcí, které spadají do ERS, je členská základna v české části dvakrát početnější, než je tomu v Polsku. Počtu obcí odpovídá také počet obyvatel, který je v ČR také vyšší, a to přibližně ve stejném poměru.

Co se týče počtu obyvatel, musíme na české straně zohlednit členství statutárního města Ostravy, které počtu obyvatel výrazně přidává.

Nejmenší členskou obcí v české části ERS je obec Mikolajice, která čítá na 300 obyvatel. Na druhé straně, největší členskou obcí je statutární město Ostrava, jehož počet obyvatel je okolo 300 tis.

¹⁴⁶ *Euroregion Silesia* [online]. 2004, 2011 [cit. 2011-06-23]. Statistické údaje o Euroregionu Silesia. Dostupné z WWW: <http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=euroregion-silesia-statistika>.

4.8 Euroregion Silesia – součást Evropského seskupení pro územní spolupráci TRITIA

Jak bylo uvedeno výše, je Evropské seskupení pro územní spolupráci subjektem, který zajišťuje právní subjektivitu euroregionu na nadnárodní úrovni a z právního pohledu z něj tvoří jeden celek, který může společně vystupovat v právních vztazích.

Nyní je situace taková, že každý euroregion je tvořen dvěma (třemi) národními částmi, které spolupracují. Právní subjektivita je přiznávána pouze národním subjektům, které euroregion tvoří, ne euroregionu jako celku.

ESÚS TRITIA by měl ideálně zahrnovat tři státy – Českou republiku, Polskou republiku a Slovenskou republiku. Mělo by se jednat o spolupráci samosprávných celků, kterými jsou Moravskoslezský kraj (ČR), Žilinský samosprávný kraj (SR) a dále Opolské a Slezské vojvodství (PR).¹⁴⁷

Jednání o zahájení počínů v založení tohoto ESÚS datujeme od poloviny června roku 2009, kdy se představitelé výše uvedených celků sešli na jednání v sídle Moravskoslezského kraje, v Ostravě. Na podporu vzniku tohoto seskupení byly uvedeny především důvody výhodnosti partnerství a návaznost na stav před 2. světovou válkou.

V lednu 2010 byly na dalším jednání sjednány základní záležitosti. Bylo dohodnuto, že společné sídlo ESÚS se bude nacházet v polském Cieszyně, sídlo sekretariátu bude v Českém Těšíně na území České republiky a ředitel seskupení bude navržen ze strany Slovenska. Předseda společného orgánu, valného shromáždění, bude navrhován Moravskoslezským krajem, předseda dozorčí rady Opolským vojvodstvím a finanční ředitel Slezským vojvodstvím.¹⁴⁸

Co se týče financování, byl stanoven příspěvek ve výši 22 000 EUR na jeden region. Rozhodným právem pro seskupení TRITIA bylo zvoleno polské právo.

¹⁴⁷ *Moravskoslezský kraj* [online]. 2010 [cit. 2011-07-24]. Spolupráce mezi regiony vyústí v založení Evropského seskupení pro územní spolupráci. Dostupné z WWW: <<http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/cz/spoluprace-mezi-regiony-11544/>>.

Cílem založení ESÚS TRITIA je pro programovací období 2014 – 2020 vyjednat vlastní program pro čerpání prostředků na přeshraniční spolupráci z EU.¹⁴⁹

Co se týče spolupráce ESÚS TRITIA s Euroregionem Silesia, je situace taková, že z geografického pohledu se ERS rozkládá na území Moravskoslezského kraje (ČR) a území polských vojvodství – opolského a slezského. Z výčtu zamýšleného území, kde by měl právě zakládáný ESÚS pracovat vyplývá, že Euroregion Silesia by byl na obou stranách hranice přímo dotčen.

V listopadu roku 2010 se konalo první jednání zástupců českých částí euroregionů¹⁵⁰ s představiteli Moravskoslezského kraje. Jednání mělo za úkol zjistit možnosti navázání spolupráce euroregionů s Moravskoslezským krajem při zakládání a činnosti ESÚS TRITIA.

Po dobu následujících měsíců proběhla další jednání představitelů Moravskoslezského kraje s dotčenými euroregiony. Tato jednání se týkala se konkrétního navázání spolupráce s krajem a následně také s ESÚS TRITIA.

Euroregion Silesia vede s Moravskoslezským krajem, potažmo také s ESÚS TRITIA, v současnosti jednání o možné spolupráci. Otázku blízkosti spolupráce nyní nechávají přední představitelé otevřenou, a to především z důvodu, že ESÚS TRITIA zatím nevznikl a doposud není ze strany EU rozhodnuto, zda v následujícím programovacím období, od roku 2014, bude přeshraniční spolupráce financována. Pokud by tomu tak bylo, musela by Evropská komise schválit program čerpání financí pro ESÚS TRITIA a ústřední orgány jednotlivých států by poté do čerpání těchto financí nemohly zasahovat. V této otázce by bylo kompetentní pouze Evropské seskupení územní spolupráce TRITIA.¹⁵¹

¹⁴⁸ *Moravskoslezský kraj* [online]. 2010 [cit. 2011-07-24]. Poslední překážky k založení ESÚS TRITIA byly odstraněny. Dostupné z WWW: <<http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/cz/mezinarnodni/posledni-prekazky-k-zalozeni-esus-tritia-byly-odstraneny-12342/>>.

¹⁴⁹ *Moravskoslezský kraj* [online]. 2009 [cit. 2011-07-24]. Spolupráce mezi regiony se bude nadále rozvíjet. Dostupné z WWW: <<http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/cz/spoluprace-mez-regiony-11545/>>.

¹⁵⁰ Kromě ERS se tohoto jednání účastnili také zástupci euroregionu Praděd, Těšínské Slezsko a Beskydy.

¹⁵¹ Jako zdroj těchto informací jsem použila interní zdroje získané ze sekretariátu Euroregionu Silesia-CZ.

4.9 Vazby Euroregionu Silesia

Vazby na subjekty jsou pro činnost a budoucnost každého euroregionu důležité. Členstvím v organizacích sdružujících euroregiony získávají představitelé euroregionů cenné informace o problémech, jejich řešení a dalších záležitostech, které jsou při provádění obdobné činnosti identické.

4.9.1 Česko-polská mezivládní komise pro přeshraniční spolupráci

Česko-polská mezivládní komise pro přeshraniční spolupráci byla ustavena na základě dohody mezi vládou České republiky a vládou Polské republiky v roce 1994. Úlohou tohoto subjektu je: *„stanovení směrů a forem přeshraniční spolupráce, zkoumání problémů, které tuto spolupráci ztěžují, a zpracovávání určitých doporučení vedoucích k odstranění těchto problémů“*¹⁵²

Co se týče řízení, je z české strany tato komise řízena Ministerstvem pro místní rozvoj, na polské straně pak Ministerstvem vnitra a státní správy.

Od roku 2007 byla v rámci Česko-polské mezivládní komise pro přeshraniční spolupráci zřízena také samostatná pracovní skupina pro euroregiony.

Dále fungují pracovní skupiny se zaměřením na hospodářství, obchod a dopravní infrastrukturu, migraci pracovních sil a sociální pojištění, zdravotnictví, boj proti katastrofám, živelním pohromám, haváriím a odstraňování jejich následků, ochranu životního prostředí, zemědělství a potravinářský průmysl, kulturu, vzdělávání a výměnu mládeže, a pracovní skupina se zaměřením na rozvoj regionu pohraničí a podpůrných programů.¹⁵³ Jednotlivé pracovní skupiny jsou řízeny zástupci příslušných ministerstev České republiky a Polska.

Pracovní skupina pro euroregiony není řízena zástupci ministerstev, ale přímo euroregiony, přičemž význam této skupiny je komisí velmi ceněn.

¹⁵² Euroregion Silesia [online]. 2004 [cit. 2011-07-25]. Česko-polská mezivládní komise. Dostupné z WWW: <http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=cinnost-CZ-PL-mezivladni-komise>.

¹⁵³ Euroregion Silesia [online]. 2004 [cit. 2011-07-25]. Česko-polská mezivládní komise. Dostupné z WWW: <http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=cinnost-CZ-PL-mezivladni-komise>.

V pořadí desáté zasedání Česko-polské mezivládní komise pro přeshraniční spolupráci se uskutečnilo právě v Opavě, sídle české části euroregionu. Komise s uspokojením konstatovala velmi dobrou spolupráci euroregionů při realizaci programů EU, jež jsou zaměřeny na podporu přeshraniční spolupráce. Do budoucna bylo doporučeno aktivní zapojení zástupců euroregionů do práce dalších pracovních skupin komise. Toto doporučení mezivládní komise je nepochybným důkazem pevného postavení a rostoucího významu česko-polských euroregionů.¹⁵⁴

Účast v Česko-polské mezivládní komisi pro přeshraniční spolupráci přidává Euroregionu Silesia na vážnosti při jednání na vyšších úrovních, kdy může návrhy či připomínky k různým jednáním či návrhům podávat jako člen Pracovní skupiny pro euroregiony Česko-polské mezivládní komise pro přeshraniční spolupráci.

4.9.2 Regio PAMINA

Regio PAMINA je přeshraniční subjekt, který vznikl na francouzsko-německém pomezí jako místní seskupení pro přeshraniční spolupráci v roce 1988.

V roce 2004 zahájil tento subjekt spolupráci s česko-polskými euroregiony: Těšínské Slezsko a Silesia s cílem výměny zkušeností a možné vytvoření sítě partnerů přeshraniční spolupráce do budoucna.

Spolupráce mezi regiony stále pokračuje a její výsledky a přínosy jsou popsány ve zpravodaji, který je ve čtyřech jazykových mutacích dostupný na sekretariátech všech spolupracujících regionů.

4.9.3 Asociace evropských hraničních regionů AEER

O funkci a činnosti Asociace evropských hraničních regionů jsem se zmínila již v předchozí části práce, nyní uvedu pouze spolupráci s Euroregionem Silesia s touto asociací.

¹⁵⁴ STANJURA, Zbyněk; NOVOTNÁ - GALUZSKOVÁ, Jana. Euroregiony : Mosty přes hranice. *Časopis Veřejná správa*. 2008, 6. Dostupný také z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/2003/casopisy/vs/0507/pril1_info.html>.

Přesto, že Euroregion Silesia není členem této asociace, dostává o dění a událostech v rámci struktur AEER pravidelně informace, protože jak bylo uvedeno také v příslušné podkapitole o Asociaci evropských hraničních regionů, vystupuje AEER při jednáních s orgány EU i za euroregiony, které nejsou přímo členy AEER a vyjednává tak pro ně způsobem, jakoby jejími členy byly.

ERS se zapojuje do činností a spolupracuje s Asociací evropských hraničních regionů. Jedním způsobů zapojení se byla účast na projektu s názvem „Sail of Papenburg“, která je od roku 2002 každoročně vyhlašována.

V roce 2006 získal Euroregion Silesia čestné uznání za přihlášení a vypracování projektu „Border Crossing v Euroregionu Silesia“.

4.9.4 Konzultativní rada euroregionů visegrádských zemí

Země radící se ke spolupráci tzv. Visegrádské čtyřky (Česká republika, Maďarsko, Polsko, Slovensko) se dohodly, že stejně tak, jak je tomu v případě úzké spolupráce vlád, budou i po vstupu do Evropské unie úzce spolupracovat také v oblasti řešení problémů a zajištění rozvoje příhraničních oblastí.

V roce 2004 byla na zasedání vytvořena Konzultativní rada euroregionů visegrádských zemí. Iniciativa pro založení této rady vychází od Euroregionu Váh-Dunaj-Ipel, podpora pro vznik byla také ze strany Ministerstva zahraničních věcí Maďarska.

Úkolem této rady je koordinace vytyčených cílů, přičemž při výkonu činnosti spolupracují euroregiony navzájem, ale také s orgány místní a státní správy, odbornými organizacemi a mezinárodními organizacemi.

5 SWOT ANALÝZA EUROREGIONU SILESIA Z POHLEDU OPERAČNÍHO PROGRAMU PŘESHraniČNÍ SPOLUPRÁCE ČR – PR

Silné stránky:

- Euroregion Silesia - jeden z nejdůležitějších aktérů přeshraniční spolupráce v česko-polském příhraničí,
- podpora Euroregionu Silesia ze strany institucí ČR a PR i EU,
- důvěra českých a polských institucí odpovědných za implementaci EU programů přeshraniční spolupráce ve schopnosti Euroregionu Silesia,
- 10 let zkušeností s implementací EU programů přeshraniční spolupráce,
- 10 let zkušeností se správou/administrací „fondu malých projektů“ v rámci jednotlivých EU programů přeshraniční spolupráce,
- intenzivní spolupráce s ostatními euroregiony česko-polského pohraničí,
- „fond malých projektů“ – u žadatelů dlouholetý oblíbený nástroj pro financování menších přeshraničních projektů,
- stabilita personálního obsazení funkce tajemnice české strany Euroregionu Silesia,
- stabilita personálního obsazení funkce předsedy polské strany Euroregionu Silesia,
- silné zázemí a podpora polské členské základny,
- dobré personální a technické zázemí polského sekretariátu.

Příležitosti:

- deklarace společných zájmů všech 13 euroregionů v ČR pro období 2014-2020 v oblasti EU programů přeshraniční spolupráce,
- úspěšné vyhodnocení Operačního programu přeshraniční spolupráce ČR – PR 2007 – 2013,
- pokračování podpory přeshraniční spolupráce ze strany EU v období 2014-2020,
- další existence samostatného EU programu česko-polské přeshraniční spolupráce včetně „fondu malých projektů“ jako jeho součástí,
- zapojení ERS do přípravy a následné implementace programu česko-polské přeshraniční spolupráce na období 2014 – 2020,
- delegování správy „fondu malých projektů“ v období 2014-2020 na Euroregion Silesia,
- vytvoření dostatečných finančních zdrojů na rozšíření personálního a technického zázemí české strany Euroregionu Silesia,
- osvěta o činnosti a fungování Euroregionu Silesia na české straně pro rozšíření povědomí o ERS a zájmu o česko-polskou přeshraniční spolupráci,
- potencionální rozšíření členské základny na obou stranách Euroregionu Silesia – posílení stability a významu Euroregionu Silesia,
- založení Evropského seskupení pro územní spolupráci – „vyšší“ forma Euroregionu Silesia,
- spolupráce Euroregionu Silesia s Evropským seskupením pro územní spolupráci TRITIA,
- prohloubení spolupráce s ostatními euroregiony česko-polského příhraničí.

Slabé stránky:

- rozdílné administrativně-správní členění České republiky a Polské republiky – rozdíly na české a polské straně Euroregionu Silesia,
- velké množství členů a jejich různorodost na české straně Euroregionu Silesia,
- slabší podpora a zájem o ERS ze strany české členské základny,
- strach z evropských záležitostí („eurofobie“) na straně představitelů české členské základny ERS,
- neexistence strategického dokumentu rozvoje ERS,
- nedostatečné personální a technické zázemí českého sekretariátu,
- velké množství administrativy.

Hrozby:

- nedočerpání finančních prostředků alokovaných do současného Fondu mikroprojektů v Euroregionu Silesia,
- ukončení podpory přeshraniční spolupráce ze strany EU v období od roku 2014,
- neexistence samostatného EU programu česko-polské přeshraniční spolupráce v období 2014-2020 včetně „fondu malých projektů“ jako jeho součásti,
- oslabení zájmu žadatelů o „fond malých projektů“ v období 2014-2020 z důvodů menšího podílu spolufinancování ze strany EU,
- ztráta funkce Správce „fondu malých projektů“ v případě řízení nového programu přeshraniční spolupráce 2014 – 2020 ze strany ESÚS TRITIA,
- nárůst nezájmu členských obcí Euroregionu Silesia a jejich odliv,
- ohrožení finanční stability Euroregionu Silesia z důvodu ztráty funkce Správce „fondu malých projektů“ a odlivu členských obcí,
- odchod kvalifikovaných pracovníků sekretariátů na obou stranách Euroregionu Silesia,
- celkové oslabení významu Euroregionu Silesia.

6 NÁVHHY NA ZLEPŠENÍ ČESKO-POLSKÉ SPOLUPRÁCE V EUROREGIONU SILESIA

V předchozí kapitole je zpracována SWOT analýza Euroregionu Silesia z pohledu činnosti v Operačním programu přeshraniční spolupráce ČR – PR. V této části práce uvádím návrhy, jak zachovat, resp. dále rozvíjet některé ze silných stránek uvedených v této analýze, jak eliminovat některé z uvedených slabých stránek a uvedu také, kterých z příležitostí by se dalo využít k dalšímu rozvoji ERS a jakými způsoby či prostředky lze čelit některým z uvedených možných ohrožení.

6.1 Spolupráce s ostatními euroregiony na česko-polského příhraničí

Spolupráce s ostatními regiony, které se nacházejí na česko-polské hranici, započala společně s prvním programem přeshraniční spolupráce. Od té doby spolupráce nabývá na intenzitě a v důsledku jejího prohlubování byla mj. v rámci Česko – polské mezivládní komise pro přeshraniční spolupráci v roce 2007 ustavena samostatná pracovní skupina pro euroregiony.

Tato mezivládní komise byla zřízena roku 1994 a jejím úkolem je stanovení směrů a forem přeshraniční spolupráce, zkoumání problémů ztěžujících spolupráci a zpracovávání doporučení k odstranění těchto problémů.¹⁵⁵ Jak bylo uvedeno v kapitole, týkající se vazeb Euroregionu Silesia na další subjekty, tvoří mezivládní komisi pracovní skupiny zaměřené na jednotlivé oblasti přeshraniční spolupráce.

I přes fakt, že pracovní skupina pro euroregiony není řízena zástupci ministerstev, ale samotnými euroregiony, patří tato pracovní skupina v rámci Česko-polské mezivládní komise pro přeshraniční spolupráci k neaktivnějším a její význam a rozvoj pro česko-polskou přeshraniční spolupráci je komisí vysoce ceněn.

Příkladem intenzivní spolupráce všech euroregionů česko-polského příhraničí je společný projekt s názvem „EUREGIO PL – CZ“. Tento projekt byl vypracován ve spolupráci všech česko-polských euroregionů a v červnu 2011 předložen v rámci oblasti podpory Územní

¹⁵⁵ *Euroregion Silesia* [online]. 2008 [cit. 2011-07-23]. Česko-polská mezivládní komise. Dostupné z WWW: <http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=cinnost-CZ-PL-mezivladni-komise>.

spolupráce veřejných institucí Operačního programu přeshraniční spolupráce. Cílem projektu, jehož celkové výdaje by měly dosáhnout 345 tisíc EUR, je zintenzivnění vzájemné spolupráce euroregionů, načerpání zkušeností z vyspělých zahraničních regionů a využití těchto zkušeností při směřování spolupráce po roce 2013. Dále jde o zmapování problémů bránících intenzivnější přeshraniční spolupráci ve snaze iniciovat změny právních dokumentů a zákonů a v neposlední řadě také zvýšení obecného povědomí a informovanosti o možnostech a efektech přeshraniční spolupráce

Návrh na zlepšení: Euroregion Silesia by měl pokračovat v aktivní činnosti v pracovní skupině pro euroregiony v rámci Česko-polské mezivládní komise, do budoucna by se mělo uvažovat také o zapojení do některých z dalších pracovních skupin. Vhodné by bylo zařazení do pracovní skupiny rozvoje regionu pohraničí a podpůrných programů a do skupiny pro vzdělávání a výměnu mládeže. Tyto pracovní skupiny jsem vybrala v souvislosti s činností ERS.

Schválení dotace na společný projekt „EUREGIO PL – CZ“ bezpochyby přispěje k dalšímu rozvoji vzájemné spolupráce česko-polských euroregionů.

Protože vůdčím partnerem projektu, který jménem všech ostatních partnerů žádá o dotaci a také nese odpovědnost za úspěšnou realizaci celého projektu, je polská část Euroregionu Silesia, bude úspěch projektu záležet na aktivním přístupu právě této části Euroregionu Silesia.

Pokud by se úsilí nezdařilo a dotace na projekt by nebyla schválena, nemělo by to znamenat rezignaci euroregionů na výše uvedené cíle projektu. Euroregion Silesia by pak mohl být iniciátorem společných aktivit, které by vedly k dosažení vytyčených cílů, a to i přes skutečnost, že by tyto aktivity musely být financovány z vlastních prostředků euroregionů.

6.2 Fond malých projektů

Na jedné straně v provedené SWOT analýze vyzdvihují Fond malých projektů v silných stránkách, a to proto, že se jedná o oblíbený nástroj čerpání prostředků z programů EU, na druhé straně je o tomto fondu uvedena poznámka v hrozbách, a to z důvodu možnosti nevyčerpání jeho alokace, která je poměrně vysoká a činí 6 963 000 EUR.

Jedním z důvodů, proč by alokace nemusela být vyčerpána, je problém 100% předfinancování subjektem a dlouhá doba proplacení dotace (v některých složitějších případech se může jednat i o více než 1 rok).

Dalším důvodem je nerovnoměrný zájem o přeshraniční spolupráci a v důsledku tohoto také rozdílný zájem o čerpání prostředků z Fondu na české straně Euroregionu Silesia. Oblasti, které se nacházejí ve větší vzdálenosti od hranic s polskou stranou (např. Vítkovsko nebo Novojičínsko), nemají takový zájem o čerpání nabízených prostředků.

Problém představuje taktéž nevyvážené čerpání dotace na české a polské straně Euroregionu Silesia, kdy na polské straně je o prostředky z Fondu větší zájem než na české straně a čerpání příslušné alokace je dvakrát rychlejší než na české straně.

O úspěšném vyhodnocení Operačního programu přeshraniční spolupráce 2007 - 2013 by se v případě nevyčerpání celé alokované částky dalo v Euroregionu Silesia jen velice těžko hovořit.

Návrh na zlepšení: Je nutností zrychlit čerpání prostředků Fondu na české straně Euroregionu Silesia. K tomu je nezbytné zkrátit lhůty proplacení dotací, což je především úkol sekretariátu, který odpovídá za kontrolu vyúčtování projektu.

Dále je nutné zvýšit informovanost o Fondu, a to zejména v oblastech české strany Euroregionu Silesia nacházejících se ve větší vzdálenosti od státní hranice. Zlepšení tohoto stavu by mohlo nastat provedením osvěty, a to např. vytvořením materiálu, ze kterého by se vedoucí potencionálních žadatelů (např. škol) dozvěděli o možnostech a postupech při získávání a čerpání finančních prostředků z Fondu malých projektů.

Osvěta by mohla probíhat skrze vyčleněného pracovníka české části ERS, který by prováděl individuální návštěvy u výše uvedených a poskytl jim informace, o které by v dané věci měli zájem.

6.3 Příprava programu přeshraniční spolupráce na období 2014 – 2020

Přestože instituce EU dosud nezveřejnily své rozhodnutí, zda bude v příštím programovacím období na léta 2014 – 2020 pokračovat finanční podpora přeshraniční spolupráce, vychází se z předpokladu, že podpora přeshraniční spolupráce bude i do budoucna zachována, a to především proto, že jedním z hlavních cílů EU, je snižování rozdílů mezi svými členy, k čemuž přeshraniční spolupráce významně přispívá.

Z uvedených předpokladů vychází také Ministerstvo pro místní rozvoj ČR a Ministerstvo regionálního rozvoje PR, která zahájila první kroky při přípravě programů přeshraniční spolupráce v novém období od roku 2014.

Návrh na zlepšení: Vycházím z předpokladu, že stejně tak, jak tomu bylo dosud, bude příprava nového programu probíhat prostřednictvím skupiny „Task Force“, ve které by Euroregion Silesia neměl chybět a prostřednictvím které by se měl aktivně podílet na budoucí podobě nového programu česko-polské přeshraniční spolupráce a definování role euroregionů v něm.

6.4 Členská základna Euroregionu Silesia

Ačkoli se česká část ERS rozkládá na území čtyř okresů (Opava, Ostrava, Nový Jičín a Bruntál), v kterých se nachází celkem 211 obcí a měst, členy je pouze 58 obcí a měst. Největší zastoupení členů je z území okresu Opava (45 ze 77 obcí a měst), nejmenší pak z okresu Nový Jičín, z kterého jsou členy pouze 3 města (Nový Jičín, Fulnek, Odry). Díky členství dvou statutárních měst (Opava a Ostrava) nepatří Euroregion Silesia co do počtu obyvatel k těm nejmenším v ČR. Počet členů lze nicméně definovat jako poměrně nízký. Nízký je také počet přidružených členských organizací (pouze tři - Slezská univerzita v Opavě, Matice slezská Opava a Okresní hospodářská komora Opava).

Členskou základnu české části ERS je tedy možné s ohledem na potenciál území, na kterém ERS působí, zhodnotit jako nedostačující. Také podpora činnosti euroregionu ze strany stávajících členů není v poslední době příliš výrazná. Někteří představitelé členských obcí a měst ani nevědí, co vlastně euroregion konkrétně dělá.

Návrh na zlepšení: Do budoucna by měla česká část Euroregionu Silesia usilovat o rozšíření členské základny. Důraz by podle mého názoru měl být kladen na oblast

Hlučínska, které má historicky velice úzké vztahy se sousedním Polskem a mohlo by využít staré styky k navázání těch novodobých.

Členská základna by se dále mohla rozšířit o členy z oblasti Vítkovska a Novojičínska, které z důvodu větší vzdálenosti od hranice zatím příliš nevnímají význam přeshraniční spolupráce pro jejich další rozvoj.

Členská základna by se mohla dále rozrůst také o další přidružené členy. Jako příklad pro nové členy slouží členové stávající. Možnými kandidáty, s kterými by bylo vhodné navázat spolupráci v podobě přidruženého členství, jsou např. Vysoká škola báňská – Technická univerzita v Ostravě, Ostravská univerzita, Krajská hospodářská komora a také některé z dalších subjektů, a to jak na české, tak i polské straně Euroregionu Silesia.

Ze strany vedení Euroregionu Silesia by bylo vhodné pořádání konferencí či setkání s představiteli ERS, a to především pro starosty nebo pověřené pracovníky, a představit jim činnost Euroregionu Silesia a jeho roli v oblasti přeshraniční spolupráce.

6.5 Založení ESÚS

Již před přijetím zastřešující právní normy v rámci Společenství, v roce 2006, byla na úrovni nejvyšších orgánů Euroregionu Silesia zahájena diskuse o nové právní formě, která by zajišťovala právní subjektivitu ERS jako celku.

Od této doby probíhá ze strany ERS neustálý monitoring stavu přijetí příslušného nařízení a následný průběh a chod tohoto institutu v praxi.

Základní překážkou utvoření jednotného uskupení se zdá být především nejednotná měna, a to z toho důvodu, že jako jednotný celek by Euroregion Silesia musel mít společný rozpočet v jednotné měně EUR. Tento problém by mohl převážit všechna případná pozitiva, vyplývající ze společné právní subjektivity.

Návrh na zlepšení: V nejbližší době by mělo vedení ERS pečlivě vyhodnotit možnost vytvoření evropského seskupení pro územní spolupráci a také posoudit, zda by bylo vhodnější vytvoření vlastního menšího „Evropského seskupení pro územní spolupráci Euroregion Silesia“, vytvoření většího společného evropského seskupení s dalšími euroregiony česko-polského příhraničí anebo se účastnit velkého projektu, a to „Evropského seskupení pro územní spolupráci TRITIA“. Toto seskupení by podle plánů po svém založení mělo představovat subjekt zastupující území

česko-polsko-slovenského příhraničí s více než 7 miliony obyvatel a případně také s vlastním programem přeshraniční spolupráce v novém období – jak bylo uvedeno v předchozí příslušné kapitole.

6.6 Neexistence strategického dokumentu rozvoje Euroregionu Silesia

Euroregion Silesia doposud nemá zpracován strategický dokument svého dalšího rozvoje, kterým by se do budoucna řídil. Dosavadní rozvoj euroregionu od jeho vzniku v roce 1998 byl řízen spíše vnějšími okolnostmi (mezi tyto okolnosti lze řadit např. zahájení prvních programů EU na podporu česko-polské přeshraniční spolupráce, pověření euroregionů správou „fondu malých projektů“, zřízení samostatné pracovní skupiny pro euroregiony v rámci Česko-polské mezivládní komise...), než vlastními potřebami zpracovanými v plánovacích či strategických dokumentech euroregionu.

Lze ale konstatovat, že všechny tyto vnější okolnosti, které určovaly činnost Euroregionu Silesia v prvním desetiletí jeho existence, přispěly k jeho výraznému rozvoji a scházející plánovací dokumentace nebyla důvodem stagnace Euroregionu Silesia nebo učinění nesprávných strategických rozhodnutí.

Návrh na zlepšení: V současné době vyvstává otázka, týkající se podoby další činnosti euroregionu a toho, jak bude do budoucna vypadat role ERS v oblasti přeshraniční spolupráce.

Všechno bude záležet na objektivních podmínkách, zejména pak na budoucnosti evropské územní spolupráce a její podpory ze strany EU od roku 2014.

Euroregion Silesia by měl mít připravenou vlastní koncepci dalšího rozvoje, a to i mimo rámec programů EU. V případě, že by podpora ze strany EU nebyla do budoucna poskytována, vyvstává otázka nad smyslem další existence euroregionu a přínosu pro jeho členy, resp. území, na kterém svou činnost vykonává. Bez zpracované koncepce dalšího rozvoje zůstane tato otázka nezodpovězena.

Toto by mohlo vyústit v narůstající nezájem členů euroregionu o jeho činnost a případně v rezignaci na členství.

6.7 Personální a technické zázemí českého sekretariátu

Dle interních zdrojů Euroregionu Silesia mohu porovnat, jak jsou na tom jednotlivé strany euroregionu co se týče personálního a technického zázemí.

Polská strana má v budově, kde sídlí sekretariát polské strany ERS, dostatek kancelářských prostor, dále také relativně velký příruční sklad a dostačující archiv. V polském sekretariátu pracuje dohromady osm zaměstnanců.

Oproti tomu česká strana ERS nemá dostatek kancelářských prostor, jde pouze o dvě kanceláře, malý archiv a žádný sklad. Co se týče zaměstnanců, pracují na českém sekretariátu pouze tři zaměstnanci.

Návrh na zlepšení: Z výše uvedeného vyplývá, že je nutné zlepšit personální i technické zázemí na české straně. Je nutné přijmout další zaměstnance (minimálně 1 – 2), kteří by stávajícím zaměstnancům usnadnili práci a např. proces proplácení dotací by se tak několikanásobně zrychlil, což by i další potencionální žadatele přimělo k většímu zájmu o financování přeshraniční spolupráce. K přijetí zaměstnanců by bylo nezbytné získat další kanceláře a v souvislosti s povinnou archivací velkého množství dokumentace až do roku 2026 by bylo potřebné rozšířit archivační prostory.

Protože Statutární město Opava, které již od vzniku Euroregionu Silesia zabezpečuje české části ERS prostory pro výkon jeho činnosti, nemá možnost Euroregionu Silesia poskytnout další prostory. Řešením je možnost pronájem prostor v budově jiného subjektu. V tomto případě by se jednalo o komerční nájem. Statutární město Opava poskytuje neziskovým subjektům, jakým je i Euroregion Silesia, finanční zvýhodnění. Komerční nájem by mohl v budoucnu pro ERS představovat velký finanční problém.

Proto by mělo vedení české části Euroregionu Silesia uvažovat o přijetí externích pracovníků, kteří by stanovenou činnost prováděli ve vlastních prostorech a do sídla sekretariátu by docházeli pouze na konzultace a řešení sporných záležitostí.

Další možností, jak řešit nedostatek prostor, je vytvoření detašovaného pracoviště se sídlem v prostorech jiné členské obce (např. v Ostravě), přičemž tato obec by české části Euroregionu Silesia poskytla stejné podmínky pronájmu prostor jako město Opava.

Poskytnutí vhodných prostor (kanceláře nebo archiv), by vedení české části ERS mohlo projednat také s některým z přidružených členů.

6.8 Správa „fondu malých projektů“ v novém programu přeshraniční spolupráce v letech 2014 – 2020

Pokud by v následujícím programovacím období 2014 – 2020 program finanční podpory přeshraniční spolupráce řídil ESÚS TRITIA a ne příslušná ministerstva jednotlivých států, jak tomu bylo dosud, vyvstává otázka, kdo by spravoval fond malých projektů (neboli mikroprojektů).

ESÚS TRITIA by pravděpodobně vytvořil vlastní struktury nebo by také mohl využít stávající pracovníky Úřadu Regionální rady regionu soudržnosti Moravskoslezsko, který administruje Regionální operační program-Moravskoslezsko.

Přestože ESÚS TRITIA dosud nebyl založen, probíhají jednání na vysoké úrovni a kroky k založení samotného ESÚS i přípravě nového programu přeshraniční spolupráce pod vedením zástupců Moravskoslezského kraje jsou systematické a intenzivní.

Návrh na zlepšení: ERS by měl pokračovat v jednání o spolupráci s Moravskoslezským krajem jako hlavním partnerem ESÚS TRITIA a později i se samotným ESÚS TRITIA. Do smlouvy o spolupráci s jednotlivými zakladateli (v ČR Moravskoslezský kraj, v Polsku Opolské a Slezské vojvodství, na Slovensku Žilinský samosprávný kraj), by mělo být zakotveno, že v případě řízení programu přeshraniční spolupráce seskupením TRITIA, by byla administrativní funkce správce fondu mikroprojektů svěřena národním částem ERS, jako tomu bylo doposud.

Euroregion Silesia by v žádném případě neměl z jednání ustupovat a měl by se v dosavadní míře jednání účastnit, a to především proto, aby v budoucnosti nebyl překvapen tím, co bylo ostatními subjekty vyjednáno.

ZÁVĚR

Předložená práce se zabývá problematikou přeshraniční spolupráce, významem teoretických přístupů na přeshraniční spolupráci a také definicemi v oblasti regionálního rozvoje. Praktická část práce je orientována na přeshraniční spolupráci se zaměřením na česko-polské pohraničí, a to konkrétně na příklad Euroregionu Silesia.

Otázkám regionální politiky, přeshraniční spolupráce a příhraničí byla věnována v posledních letech zvýšená pozornost, což dokládají i dokumenty Rady Evropy a především dokumenty a právní předpisy institucí Evropské unie.

Regionální politika je neustále rozvíjející se politikou, jejíž význam v procesu integrace států do seskupení, jakým je Evropská unie, stále roste. V současném programovacím období je regionální politice vyčleněna jedna třetina částky celého rozpočtu EU.

Do budoucna musíme doufat, že zájem evropských politiků a úředníků o tuto formu spolupráce neupadne a pro potřeby regionální politiky bude i nadále, v příštích programovacích obdobích, vyčleněna dostatečná finanční rezerva a bude tak umožněn rozvoj regionální politiky.

V České republice se význam regionální politiky zvýšil především v souvislosti se vstupem ČR do Evropské unie.

Euroregiony jsou strukturou, která je zakládána v návaznosti na cíle regionální politiky. V rámci EU počet euroregionů stále roste. Pro fungování přeshraničních struktur je nutný vzájemný vztah euroregionů s hranicemi států.

Hranice států jsou považovány jako „jizvy dějin“, ovšem ve státech, kde funguje přeshraniční spolupráce, lze hranice států považovat spíše za určité „švy“, které se snaží navázat na spolupráci, která fungovala před vznikem státních hranic.

Příhraniční regiony jsou ve státech, kde je uskutečňována přeshraniční spolupráce, považovány za znaky porozumění, což je považováno základ dobrého sousedství. Tyto regiony jsou pokládány za místa faktického spojení integrované Evropy.

Pro potřeby výzkumu rozvoje regionu existují nástroje ve formě teorií regionálního rozvoje. Teorie mající význam pro regionální rozvoj v sobě zahrnují vymezení zkoumaného regionu s vyrovnanou vnitřní strukturou.

Přeshraniční spolupráce je v teoriích regionálního rozvoje ovlivněna dělicí linií – státní hranicí. Využití teorií regionálního rozvoje pro přeshraniční spolupráci je značně omezené, a to diskontinuitou ve formě státní hranice, se kterou autoři těchto teorií nezahrnuli.

Poznání hraničních efektů umožňuje posouzení míry propustnosti a úrovně přeshraničních kontaktů.

Státní hranice mezi Českou republikou a Polskem jsou po vstupu do EU a začlenění obou zemí do tzv. Schengenského prostoru, vnitřními hranicemi Evropské unie. Tyto hranice by se do budoucna měly stát prvkem, který bude dále sjednocovat příhraniční oblasti, a to především prostřednictvím prostředků a metod přeshraniční spolupráce.

Euroregion Silesia byl založen jako přeshraniční struktura s cílem podílet se na celkovém rozvoji regionu. Tento euroregion od doby svého vzniku nesloužil jako pouhý prostředník pro získávání finančních prostředků plynoucích do příhraničních oblastí ze zdrojů EU, ale byl činný v mnoha oblastech přeshraniční spolupráce.

Přední představitelé Euroregionu Silesia si od počátků existence uvědomovali, že pro úspěch v oblasti přeshraniční spolupráce je potřeba vytvořit vhodné podmínky pro dostatečné spojení mezi oběma národními částmi struktury, a to jak v podobě infrastruktury, zajištění dostatečného počtu míst pro možnost kontaktů, tak i ve formě vybudování administrativního a personálního zázemí.

Vybudováním společného závazku Euroregionu Silesia ve formě Fondu mikroprojektů, kterého se účastní obě strany Euroregionu Silesia, se otevírá další prostor k úvaze o nové podobě Euroregionu Silesia, a to forma Evropského seskupení územní spolupráce.

Ze SWOT analýzy, která byla vypracována s přihlédnutím k Operačnímu programu přeshraniční spolupráce ČR-PR vyplynulo, že spíše než hrozby, jsou pro Euroregion Silesia do budoucna potenciální příležitosti, kterých je podle mého názoru dostatek a v případě jejich využití, by celkový význam Euroregionu Silesia pro přeshraniční spolupráci jistě vzrostl. Hrozby vyplývající z provedené SWOT analýzy se týkají především neposkytnutí financí v dalším programovacím období ze strany EU a z toho vyplývajících ohrožení fungování a činnosti Euroregionu Silesia.

Příležitostí Euroregionu Silesia je možnost účastnit se činnosti v rámci ESÚS TRITIA, což do budoucna znamená významnou příležitost. ESÚS TRITIA představuje projekt s velkým potenciálem.

Nejefektivnější možností pro zlepšení přeshraniční spolupráce Euroregionu Silesia, je podle mého názoru, věnovat větší pozornost realizaci projektů, které přispějí k celkovému zlepšení povědomí o Euroregionu Silesia a bezpochyby také obeznámení s činnostmi euroregionu. Pozornost by měla být věnována také úspěchům již provedených projektů.

Proces seznámení s pojmem euroregionalismu a jeho přínosu pro příhraničí, by měl být spojen s osvětou provedenou nejen u občanů, ale především u představitelů členských i nečlenských obcí, proto aby o přeshraniční spolupráci měli reálnou představu. Prováděním různých forem osvěty by postupem času mohlo dojít k tomu, že se lidé začnou o přeshraniční spolupráci více zajímat a podpoří tak rozvoj přeshraniční spolupráce.

Povědomí lidí o přeshraniční spolupráci a činnostech euroregionů je stále nedostatečné, lidé mají strach z nových věcí, především ale z těch, které jsou spojeny s pojmem Evropské unie. Uskutečněné projekty přeshraniční spolupráce ovšem znatelně přispívají k celkovému zlepšení podmínek života občanů, žijících na území příhraničních regionů.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Odborná literatura

- [1] BLAŽEK, Jiří; UHLÍŘ, David. *Teorie regionálního rozvoje : nástin, kritika, klasifikace*. 1.vydání. Praha : Karolinum, 2002. 211 s. ISBN 80-246-0384-5.
- [2] DOČKAL, Vít , et al. *Česká politika v Evropské unii : Evropský integrační proces a zájmy České republiky*. 1.vydání. Brno : Masarykova univerzita, 2006. 216 s. ISBN 80-210-4076-9.
- [3] DOČKAL, Vít. *Euroregionalismus a třetí rovina EU*. 1.vydání. Bulhary : 2003. 102 s.
- [4] DOČKAL, Vít. *Regionální politika EU a naplňování principu partnerství*. 1. Brno : Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity, 2006. 153 s. ISBN 80-210-4012-2.
- [5] CHOVANČÍK, Martin; DOČKAL, Vít. *Přeshraniční spolupráce na východních hranicích ČR : Růžový obléček a hrana reality*. 1.vydání. Brno : Mezinárodní politologický ústav, 2005. 145 s. ISBN 80-210-3751-2.
- [6] JEŘÁBEK, Milan; DOKOUPIL, Jaroslav; HAVLÍČEK, Tomáš a kol. *České pohraničí: Bariéra nebo prostor zprostředkování? . 1. Praha : Academia, 2004. 295 s. ISBN 80-200-1051-3.*
- [7] MAIER, Karel. *Hospodaření a rozvoj českých měst 1850 - 1938*. 1.vydání. Praha : Academia, 2005. 374 s. ISBN 80-200-1245-1.
- [8] NETOLICKÝ, Václav. *Euroregiony : úvod do problematiky*. 1.vydání. Praha : Vysoká škola finanční a správní, Eupress, 2007. 75 s. ISBN 978-80-86754-78-9.
- [9] WOKOUN, René , et al. *Regionální rozvoj : Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, strategie a programování*. Praha : Linde Praha, a.s., 2008. 475 s. ISBN 978-80-7201-699-0.
- [10] ŽÍTEK, Vladimír. *Regionální ekonomie a politika*. 1.vyd. Brno : Masarykova univerzita, 2002. 174 s. ISBN 80-210-2767-3.
- [11] NOVOTNÁ GALUZSKOVÁ, Jana; KARDACZYŃSKA, Daria; SIARA, Magdalena. *Euroregion Silesia : Překračujeme hranice*. 1.vydání. Racibórz : OPOLGRAF S.A., 2008. 207 s. ISBN 978-83-89802-82-8.

Odborná literatura dostupná dálkovým přístupem

[1] DAMBORSKÝ, Milan ; ŘÍHOVÁ, Gabriela. *Využití ekonomicko-matematických metod pro výuku regionálního rozvoje* [online]. Praha : Vysoká škola ekonomická v Praze, 2008 [cit. 2011-06-30]. Dostupné z WWW: <<http://www.lokalizace.vse.cz/>>.

Odborné články

[1] BRANDA, Pavel. Euroregiony v České republice : komparativní analýza. *Současná Evropa*. 2009, 1, s. 71-101.

[2] DOČKAL, Vít. Ústřední pojmy regionální politiky EU : Příspěvek ke studiu euroregionalismu. In *Středoevropské politické studie* [online]. Brno : Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity, 2004 [cit. 2011-01-25]. Dostupné z WWW: <<http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=192>>.

[3] HUSÁK, Jakub; WAGNEROVÁ, Jana. Rozvoj příhraničních regionů pohledem teorií regionálního rozvoje. *Acta regionalita et environmetalica*. 2009, 1, s. 6-10. Dostupný také z WWW: <www.fem.uniag.sk/acta/download.php?id=693>.

[4] JANÁK, Dušan. Reforma veřejné správy v ČR a možnosti přeshraniční spolupráce. In *Společná aktivita obyvatel příhraničí. Opavské a opolské Slezsko ve směru evropských standardů : Sborník příspěvků z konference*. Opava : Slezská univerzita, 2003. s. 19-27. ISBN 80-7248-227-0.

[5] NOVÁK, Ondřej; FRIČOVÁ, Vítězslava. *Euroskop : Věcně o Evropě* [online]. 2006 [cit. 2011-06-15]. Regionální politika. Dostupné z WWW: <<http://www.euroskop.cz/8948/sekce/regionalni-politika/>>.

[6] PEKOVÁ, Irena. *Centrum pro regionální rozvoj České republiky* [online]. 2009, 28.3.2011 [cit. 2011-06-23]. Klasifikace NUTS. Dostupné z WWW: <<http://www.crr.cz/cs/regiony/regionalni-cleneni/nuts-a-kraje-cr/>>.

[7] STANJURA, Zbyněk; NOVOTNÁ - GALUZSKOVÁ, Jana. Euroregiony : Mosty přes hranice. *Časopis Veřejná správa*. 2008, 6. Dostupný také z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/2003/casopisy/vs/0507/pril1_info.html>.

Odborná zahraniční literatura

[1] MATTLI, Walter. *The logic of regional integration : Europe and beyond*. Cambridge : Cambridge University Press, 1999. 205 s.

[2] ARNAUD, J. L. *Crossborder and transnational cooperation, the new Europe is inventing itself in its margins* [citováno dne 22.1.2011]. Dostupný z: http://www.notre-europe.eu/uploads/tx_publication/Semi14-en_01.pdf.

[3] GABBE, J.; MALCHUS, V. *Praktický průvodce pro přeshraniční spolupráci*. Brusel : Evropská komise, 2000. 383 s. Dostupné z WWW: <http://www.aebr.eu/files/publications/lace_guide.cz.pdf>.

Legislativa

- mezinárodní

[1] Helsinská smlouva - dohoda o spolupráci mezi Dánskem, Finskem, Islandem, Norskem a Švédskem. [online]. 1962, [cit. 2011-03-11]. Dostupný z WWW: <<http://www.severskelisty.cz/ncm/5disert.pdf>>.

[2] Evropská rámcová úmluva o přeshraniční spolupráci, ze dne 21.5.1980 v Madridu s platností od 22.2.1981 podepsaná členskými státy Rady Evropy.

- Evropská unie

[3] Čl. 175 - Evropská unie. Smlouva o fungování Evropské unie. In *Věstník EU*. 2009.

[4] Evropská unie. Nařízení Evropského parlamentu a Rady o Evropském fondu pro regionální rozvoj a o zrušení nařízení ES. In *Věstník EU*. 2006, 1080, s. 1-11. Dostupný také z WWW:

<http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2007/feder/ce_1080%282006%29_cs.pdf>.

[5] Evropská unie. Nařízení Evropského parlamentu a Rady o Evropském sociálním fondu a o zrušení nařízení ES. In *Věstník EU*. 2006, 1081, s. 1-7. Dostupný také z WWW: <http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2007/fse/ce_1081%282006%29_cs.pdf>.

[6] Evropská unie. Nařízení Evropského parlamentu a Rady o Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení ES. In *Věstník EU*. 2006, 1084, s. 1-3. Dostupný také z WWW: <http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2007/cohesion/ce_1084%282006%29_cs.pdf>.

[7] Nařízení evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1059/2003 ze dne 26. května 2003, o vytvoření společné klasifikace územních statistických jednotek (NUTS).

[8] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1082/2006 o evropském uskupení pro územní spolupráci (ESÚS).

[9] Usnesení EP 2004/2257 z 5.12.2005, uveřejněné v Úředním věstníku Evropské unie.

- Česká republika

[10] Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR, ve znění pozdějších předpisů.

[11] Zákon č. 2/1969 Sb., kompetenční zákon, ve znění pozdějších předpisů.

[12] Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů.

[13] Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů.

[14] Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů.

[15] Zásady regionální politiky ČR přijaty jako usnesení vlády č. 235/1998.

Použité internetové zdroje

- [1] *Association of European Border Regions* [online]. 2009 [cit. 2011-06-08]. Profile. Dostupné z WWW: <<http://www.aebr.eu/en/profile/profile.php>>.
- [2] *Association of European Border Regions* [online]. 2009 [cit. 2011-06-07]. History of AEBR. Dostupné z WWW: <<http://www.aebr.eu/en/profile/history.php>>.
- [3] *Businessinfo.cz* [online]. 2003 [cit. 2011-07-25]. Euroregiony. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/rozvoj-regionu/euroregiony/1001179/5159/>>.
- [4] *BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. 11.5.2009 [cit. 2011-06-23]. Nomenklatura územních statistických jednotek NUTS. Dostupné z WWW: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/rozvoj-regionu/nomenklatura-uzemnich-statistickych/1001179/6584/> >.
- [5] *Cross-bordes friendship database* [online]. 2004 [cit. 2011-06-23]. Tabulky Polsko. Dostupné z WWW: <<http://www.crossborderdatabase.de/CBFDSite2/jsp/tables.jsp?nk=P&nk2=&lang=c&nuts=3&nav=6>>.
- [6] *Evropská unie v České republice : Evropská komise* [online]. 2004, 2007 [cit. 2011-03-11]. Euroregiony. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/ceskarepublika/cr_eu/euroregions/index_cs.htm >.
- [7] *Evropská komise: Regionální politika - Inforegio* [online]. 2010, [cit. 2011-05-12]. Generální ředitelství pro regionální politiku. Dostupné z WWW: http://ec.europa.eu/dgs/regional_policy/index_cs.htm>.
- [8] *Euroskop : Věcně o Evropě* [online]. 2006 [cit. 2011-03-11]. Euroregiony. Dostupné z WWW: <<http://www.euroskop.cz/8775/sekce/euroregiony---uvod/> >.
- [9] *Evropský parlament : Regionální rozvoj - REGI* [online]. 2010 [cit. 2011-06-18]. Členové REGI. Dostupné z WWW: <<http://www.europarl.europa.eu/activities/committees/membersCom.do?language=CS&body=REGI>>.
- [10] *Metodická podpora regionálního rozvoje* [online]. 2008 [cit. 2011-06-11]. Nástroje regionální politiky. Dostupné z WWW: <<http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/nastroje-regionalni-politiky.html> >.
- [11] *Metodická podpora regionálního rozvoje* [online]. 2008 [cit. 2011-05-16]. Aktéři regionální politiky. Dostupné z WWW: <<http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/akteri-regionalni-politiky.html>>.
- [12] *Moravskoslezský kraj* [online]. 2010 [cit. 2011-07-24]. Spolupráce mezi regiony vyústí v založení Evropského seskupení pro územní spolupráci. Dostupné z WWW: <<http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/cz/spoluprace-mezi-regiony-11544/>>.
- [13] *Moravskoslezský kraj* [online]. 2010 [cit. 2011-07-24]. Poslední překážky k založení ESÚS TRITIA byly odstraněny. Dostupné z WWW: <<http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/cz/mezinarodni/posledni-prekazky-k-zalozeni-esus-tritia-byly-odstraneny-12342/>>.
- [14] *Portál Evropské unie* [online]. 2007, 26.5.2011 [cit. 2011-06-14]. Regionální politika. Dostupné z WWW: <http://europa.eu/pol/reg/index_cs.htm>.

Euroregion Silesia

- [15] *Euroregion Silesia* [online]. 2004 [cit. 2011-07-24]. Euroregion Silesia – smlouva o spolupráci. Dostupné z WWW: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=euroregion-silesia-smlouva-o-spolupr%C3%A1ci.
- [16] *Euroregion Silesia* [online]. 2004 [cit. 2011-06-15]. Stanovy. Dostupné z WWW: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=euroregion-silesia-standy.
- [17] *Euroregion Silesia* [online]. 2004, 2011 [cit. 2011-06-12]. Orgány české části Euroregionu Silesia. Dostupné z WWW: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=euroregion-silesia-organy-CZ.
- [18] *Euroregion Silesia* [online]. 2004, 2011 [cit. 2011-07-12]. Smlouva o spolupráci PL. Dostupné z WWW: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=euroregion-silesia-zakladni-dokumenty-PL.
- [19] *Euroregion Silesia* [online]. 2004, 2011 [cit. 2011-06-23]. Statistické údaje o Euroregionu Silesia. Dostupné z WWW: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=euroregion-silesia-statistika.
- [20] *Euroregion Silesia* [online]. 2004 [cit. 2011-07-25]. Česko-polská mezivládní komise. Dostupné z WWW: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=cinnost-CZ-PL-mezivladni-komise.
- [21] *Euroregion Silesia* [online]. 2008 [cit. 2011-07-31]. Činnost euroregionu. Dostupné z WWW: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=cinnost-euroregionu-uvod&show_menu=60.
- [22] *Euroregion Silesia* [online]. 2008 [cit. 2011-07-31]. Cíl 3 - Evropská územní spolupráce. Dostupné z WWW: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=programy-EU-cil3-o-programu&show_menu=59.
- [23] *Euroregion Silesia* [online]. 2008 [cit. 2011-07-31]. Phare CBC. Dostupné z WWW: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=programy-EU-PHARE-CBC-o-programu.
- [24] *Euroregion Silesia* [online]. 2008 [cit. 2011-07-31]. Interreg IIIA - O programu. Dostupné z WWW: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=programy-EU-interreg-III-o-programu.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

EU Evropská unie

ČR Česká republika

RP Regionální politika

ERS Euroregion Silesia

ESÚS Evropské uskupení územní spolupráce

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek č. 1: Mapa příhraničních okresů.....	33
Obrázek č. 2: Vývoj počtu euroregionů v ČR v průběhu času.....	54
Obrázek č. 3: Logo Euroregionu Silesia.....	57

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1: Financování jednotlivých cílů 2007 – 2013.....	20
Tabulka č. 2: Doporučené počty obyvatel v NUTS II.....	28
Tabulka č. 3: Dělení přeshraničních struktur.....	46

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Mapa krajů a NUTS II v České republice

Příloha P II: Mapa euroregionů v České republice

Příloha P III: Rozdělení prostředků politiky soudržnosti

Příloha P IV: Podíl politiky soudržnosti na finančních perspektivách

Příloha P V: Mapa euroregionů dle asociace AEBR

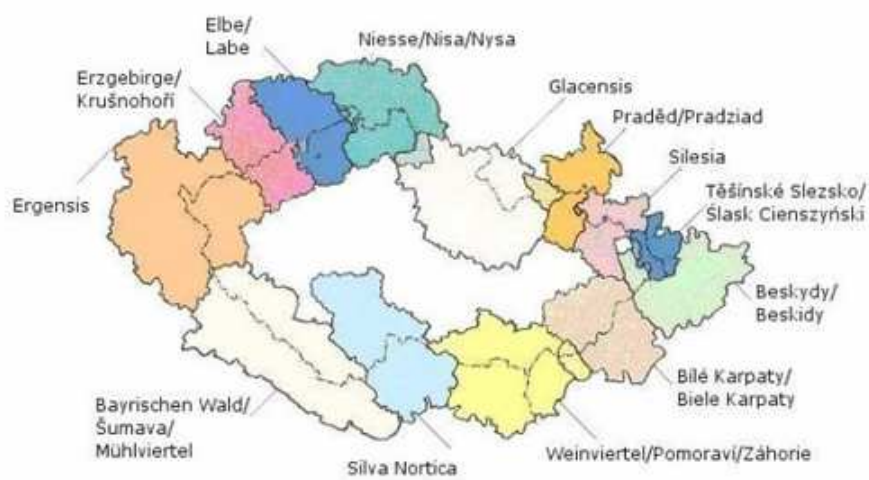
Příloha P VI: Územní rozsah Euroregionu Silesia

PŘÍLOHA P I: MAPA KRAJŮ A NUTS II V ČESKÉ REPUBLICE

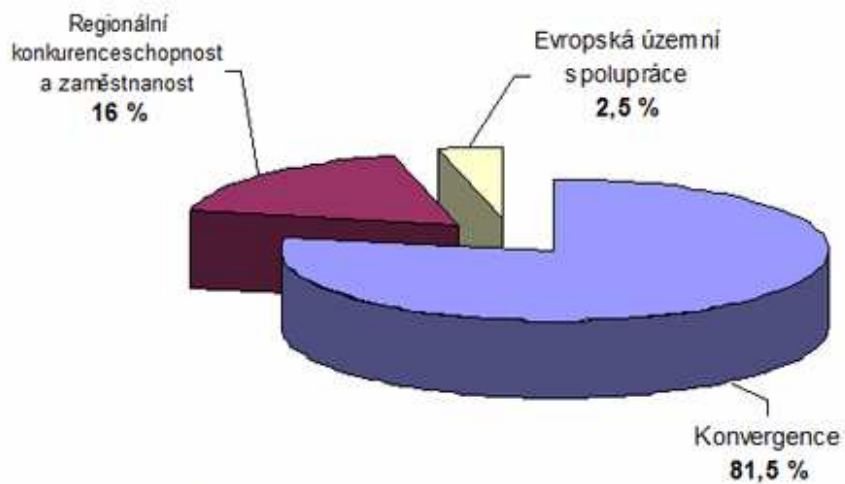
Zdroj: <http://www.strukturalni-fondy.cz/Informace-o-fondech-EU/Regionalni-politika-EU>

PŘÍLOHA P II: MAPA EUROREGIONŮ V ČR

Zdroj: <http://www.euroskop.cz/8775/sekce/euroregiony---uvod/>

PŘÍLOHA P III: ROZDĚLENÍ PROSTŘEDKŮ POLITIKY SOUDRŽNOSTI

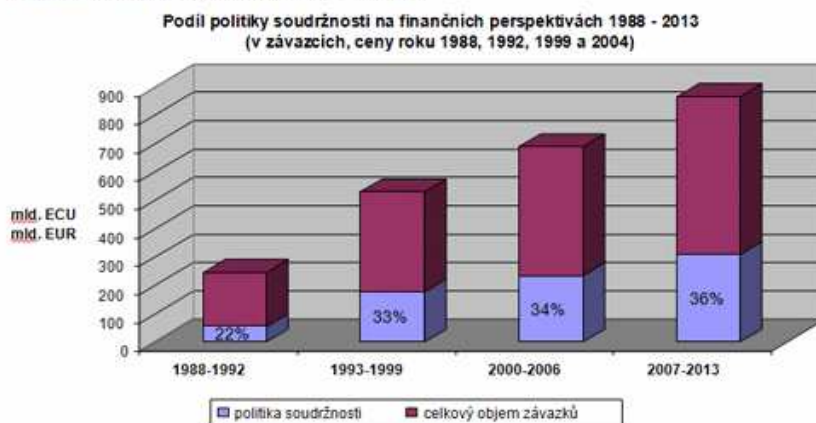

Rozdělení prostředků politiky soudržnosti na 3 cíle pro roky 2007-2013. Jde o celkem 35,7 % rozpočtu EU a 347,410 miliard eur. (zdroj: Evropská komise)

Zdroj: <http://www.euroskop.cz/8948/sekce/regionalni-politika/>

PŘÍLOHA P IV: PODÍL POLITIKY SOUDRŽNOSTI NA FINANČNÍCH PERSPEKTIVÁCH

podíl politiky soudržnosti na rozpočtu EU stále stoupá.

Podíl politiky soudržnosti na rozpočtu EU stále stoupá. Po zemědělské politice jde o druhou největší položku rozpočtu EU. Zatímco výdaje na zemědělství postupně klesají, peníze pro regiony se zatím výdaje zvyšovaly. (zdroj: Evropská komise)

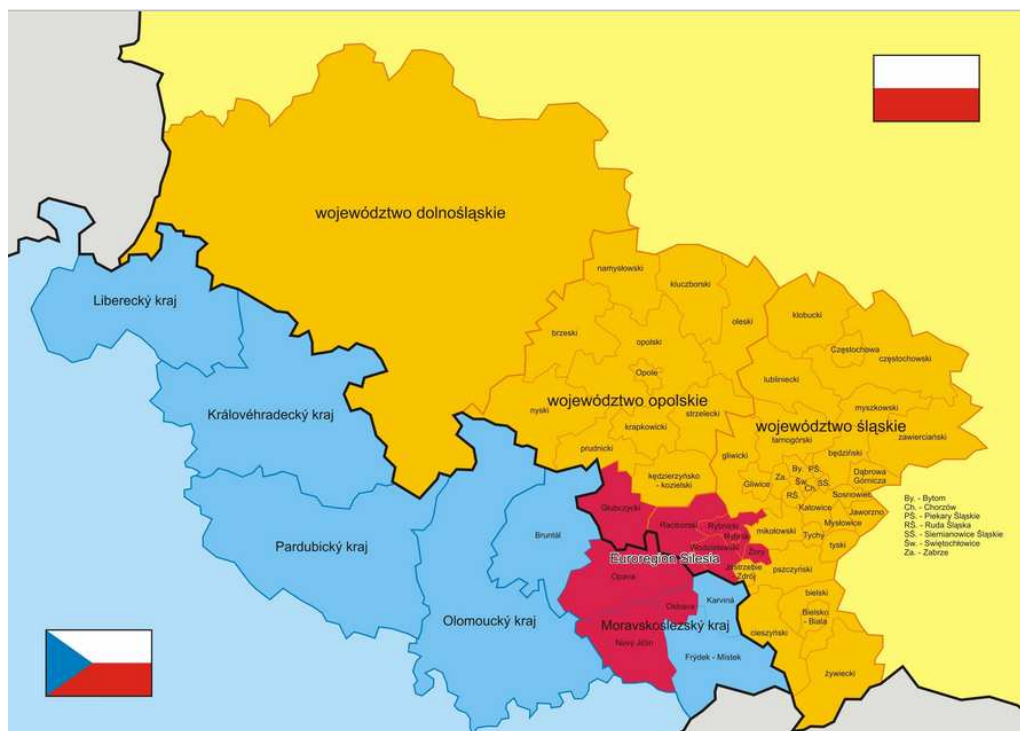
Zdroj: <http://www.euroskop.cz/8948/sekce/regionalni-politika/>

PŘÍLOHA P V: MAPA EUROREGIONŮ DLE ASOCIACE AEBR

Zdroj: http://www.aebr.eu/en/members/map_of_members.php

PŘÍLOHA P VI: ÚZEMNÍ ROZSAH EUROREGIONU SILESIA

Zdroj: NOVOTNÁ GALUZSKOVÁ, Jana; KARDACZYŃSKA, Daria; SIARA, Magdalena. *Euroregion Silesia : Překračujeme hranice*. 1.vydání. Racibórz : OPOLGRAF S.A., 2008. s.29.